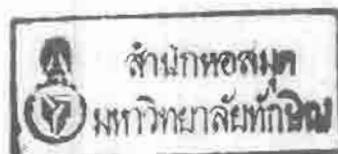

29 ส.ย. 2542

106568

การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครศรีธรรมราช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มิถุนายน 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

หนังสือนี้เป็นสมบัติของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ

หากถูกขโมยกับผู้ใดโดยไม่ชอบธรรม

ข้าพเจ้าขอโทษและจะดำเนินการตามกฎหมาย (ถ้าเป็นกรณีนี้)

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวุฒิ ประทุมมพรัตน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์อนันต์ ประภาเสณกุล)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวุฒิ ประทุมมพรัตน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์อนันต์ ประภาเสณกุล)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.อาคม วัชรไธสง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.อาคม วัชรไธสง)

วันที่ 23 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2561

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวิมล ประทุมพรรัตน์ ประธานคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์อนันต์ ประศาสน์กุล กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.อาคม วัฒไชสง อาจารย์ ดร.วิระชัย เสมากิติ และอาจารย์ ดร.โรสภาค วิริโยธิน ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา พร้อมทั้งชี้แนะตรวจแก้ไขข้อเสนอนี้ต่าง ๆ ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ เทคนิค วิธีการ และติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการจัดทำปริญญานิพนธ์อยู่เสมอ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สรวงศ์ ชุกกลิน อาจารย์สุเทพ มากชู และคุณปิยะ ชนะศักดิ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถาม รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ในการปรับปรุงแบบสอบถาม รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่กรุณาให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์ฉวี จิตต์สำรวย และทุกคนในครอบครัว ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและ เป็นกำลังใจตั้งแต่ต้นจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

ประโยชน์และคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบแต่บิดา มารดา คุณครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

อุเทน จิตต์สำรวย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
การบริหารการศึกษา	9
การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา	10
การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียน	13
ขอบข่ายของการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	15
การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	16
การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	21
การให้บริการชุมชน	26
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	32
การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน	35
การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
งานวิจัยในประเทศ	46
งานวิจัยต่างประเทศ	48

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	50
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	51
	วิธีสร้างเครื่องมือ	54
	วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	55
	วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	55
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	80
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	80
	การวิเคราะห์ข้อมูล	81
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
	อภิปรายผล	84
	ข้อเสนอแนะ	92
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	92
	บรรณานุกรม	93

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก. หนังสือขอความอนุเคราะห์	103
ภาคผนวก ข. แบบสอบถาม	108
ภาคผนวก ค. ตาราง 20	121
บทคัดย่อ	127
ประวัติย่อของผู้วิจัย	134

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	51
2	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	59
3	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหา การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด นครศรีธรรมราช	60
4	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหา การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช แยกตามขนาดของโรงเรียน	61
5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหา การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช แยกตามประเภทการดำเนินงาน	62
6	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม ..	63
7	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม ..	63

8	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้าน การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	65
9	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้าน การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	66
10	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้าน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	67
11	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้าน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	68
12	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้าน การให้บริการชุมชน	69
13	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้าน การให้บริการชุมชน	70

14	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้าน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	71
15	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้าน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน	72
16	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้าน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน	73
17	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้าน การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	74
18	การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรประสิทธิภาพในตำแหน่ง	75
19	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา	77
20	แสดงค่าเฉลี่ยรายข้อ ประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา	122

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์จะต้องอาศัยวิทยาการเทคโนโลยี และองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง องค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ก็คือมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้วกระบวนการ และในระบบขององค์การต่าง ๆ ดังที่ วิโรจน์ สารรัตนะ (2532 : 27) สรุปไว้ว่า ประเทศใดไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพก็จะไม่สามารถพัฒนาด้านอื่น ๆ ได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และสามารถอยู่อย่างสงบสุขได้อย่างมีความสุข เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพต่อการพัฒนาประเทศ คือการศึกษา โดยให้เขามีความรู้ความสามารถ เกิดความสำนึกในคุณค่า มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมส่วนรวม (หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 3. 2535 : 1) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การให้การศึกษากับประชากรในประเทศเป็นการวางรากฐานของการพัฒนาทั้งมวล แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) จึงมุ่งเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพของคนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 16) ชาญ ชวน หลีกภัย กล่าวในพิธีเปิดประชุมสัมมนาผู้บริหาร สังกัดกรมสามัญศึกษา 2538 ว่า รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ คือปัญหาคุณภาพของประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่เน้นการพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง คนรับผิดชอบ (กรมสามัญศึกษา. 2538 : 1)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 มีเป้าหมายที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม ความรู้ความสามารถ และทักษะต่อจากระดับประถมศึกษา ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเองในด้านวิชาการและวิชาชีพ และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีสันติสุข (สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย. 2535 : 13) กรมสามัญศึกษาเป็น

หน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีเป้าหมายเร่งรัดพัฒนาการจัดการศึกษาให้บุคคลมีคุณภาพ เพื่อเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมที่พึงประสงค์ในอนาคต ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีเหตุผล คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และพลานามัยสมบูรณ์ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ (สุพล วัณสินธุ์, 2539 : 64 - 65)

เอกวิทย์ ฌ ฌกลาง (วิฑูรย์ ภูริปัญญาวานิช, 2538 : 32 - 33 : อ้างอิงมาจาก เอกวิทย์ ฌ ฌกลาง) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาในระดับมัธยมศึกษายังประสบปัญหาด้านการบริหารงานในโรงเรียนหลายประการ คือการปฏิบัติที่ยังสับสนยุ่งเหยิง และไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนได้ เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงไม่จริงจังและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ในการนำเอาปัจจัยคน ปัจจัยความคิด ตลอดจนปัจจัยวัตถุอย่างที่ดีที่สุดมาให้แก่การศึกษา ค่าปรารถนาของ ศาสนา สุขวิช รังสิตพล (กรมสามัญศึกษา, 2539 : 8 - 9) ได้กล่าวถึงปัญหาด้านงบประมาณและการบริหารงาน ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทำให้ผลลัพธ์ขั้นต้นของระบบการศึกษา (immediate educational outcomes) หรือคนที่ผ่านระบบการศึกษาเดิมขาดคุณภาพ ไม่พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในสังคมที่พึงประสงค์ในอนาคต (อุทัย ดุลยเกษม, 2539 : 2 - 3)

กรมสามัญศึกษาจึงมีนโยบายในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งด้านอาชีพ ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ทิศทางการจัดการศึกษาว่า โรงเรียนจะต้องไม่แปลกแยกจากชุมชน (กรมสามัญศึกษา, 2538 : 15 - 16) วิชัย ตันศิริ (สมาคมผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2540 : 24 : อ้างอิงมาจาก วิชัย ตันศิริ, 2538) ได้กล่าวถึงการพัฒนาชุมชนไว้ว่า ถ้าเกิดความรู้สึกว่าองค์กรไม่เป็นของชุมชน ความขัดแย้งจะเกิดขึ้น กรมสามัญศึกษาจึงวางแผนการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.

2540 - 2544) โดยปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้ใกล้เคียงกัน และให้ชุมชน เอกชน มูลนิธิ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในรูปของคณะกรรมการการศึกษา หรือเข้ามาใช้เป็นสถานประกอบการ ในการพัฒนาความรู้และทักษะแก่นักเรียน เป็นวิทยากร เป็นแหล่งเรียน เชื่อมโยงข่าวสาร ข้อมูลกับโรงเรียน (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, 2539 : 15 - 17) ด้วยเหตุนี้ตาม แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 - 2550) ได้เปิดโอกาส ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ และองค์กรท้องถิ่น มีบทบาทในการบริหาร และจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ โดยให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตร และกำหนดแบบเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น (กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2540 : 11 - 13)

การบริหารโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผ่านมายังขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนและท้องถิ่น ทำให้การจัดการศึกษาไม่สัมพันธ์กับชุมชนเท่าที่ควร (พยอม พงษ์ใหญ่, 2532 : 19) ถึงแม้ผู้บริหารโรงเรียนจะให้ความสำคัญกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่ในทางปฏิบัติยังทำได้น้อย ส่วนมากจะให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ แต่การให้ความรู้และการนำแหล่งทรัพยากรในชุมชน ตลอดจนทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนยังทำได้ไม่มากนัก (จักษิณี เชื้อรัตนวงษ์ และคนอื่น ๆ, 2533 : 51) จึงได้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา และแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนขึ้นเพื่อให้โรงเรียนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ (สุรัฐ ศิลปอนันต์, 2538 : 13) กรมสามัญศึกษาได้เริ่มประเมินเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนทั่วประเทศ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 โดยแบ่งงานออกเป็นหกด้าน คือ งานบริหารทั่วไป งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ และงานโรงเรียนกับชุมชน (กรมสามัญศึกษา, 2532 : บทนำ) จนกระทั่งถึงปีการศึกษา 2539 ได้เพิ่มด้านการบริหารอาคารสถานที่ รวมเป็นเจ็ดด้าน (กรมสามัญศึกษา, 2539 : 3 - 9) ผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ประจำปีการศึกษา 2527 จากจำนวนโรงเรียน 1,596 โรงเรียน ผลการประเมินพบว่า คุณภาพโรงเรียนมัธยม

ศึกษาโดยส่วนรวมมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานกลาง ยกเว้นงานโรงเรียนกับชุมชน (กรมสามัญศึกษา. 2528 : 11) ในปีการศึกษา 2530 จากจำนวนโรงเรียน 1,714 โรงเรียน ผลการประเมินพบว่า คุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยส่วนรวม มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานกลาง แต่งานโรงเรียนกับชุมชนมีคุณภาพต่ำกว่างานอื่น ๆ ทุกงาน เมื่อพิจารณาในเขตการศึกษา 3 ยังพบว่า งานโรงเรียนกับชุมชนมีคุณภาพต่ำกว่างานทุกงาน และต่ำกว่าทุกเขตการศึกษา โดยมีระดับต่ำกว่าคุณภาพปานกลาง (กรมสามัญศึกษา. 2531 : 38)

สำหรับจังหวัดนครราชสีมา โดยสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ได้มีการประเมินคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2539 จำนวน 70 โรงเรียน พบว่า งานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และต่ำกว่างานอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของงานโรงเรียนกับชุมชน จากการกำหนดค่าเฉลี่ยสูงสุด 5.00 หมายถึง ดีมาก ได้ค่าเฉลี่ยต่าง ๆ ดังนี้ การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 3.01 การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน 4.05 การให้บริการชุมชน 3.66 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน 3.93 การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน 3.67 และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2.53 (สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. 2540 : 30)

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เข้าใจว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ยังมีปัญหาการปฏิบัติงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้วิจัยในฐานะรองผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ ซึ่งรับผิดชอบงานโรงเรียนกับชุมชน มีความสนใจต้องการศึกษาให้ทราบถึงปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาม ตัวแปรขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง
3. เพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด นครศรีธรรมราช

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้านี้จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางในการ ปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด นครศรีธรรมราช ภายใต้องค์ประกอบในการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งกรมสามัญศึกษาได้กำหนดในคู่มือการประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่ง

ประกอบด้วย การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (กรมสามัญศึกษา, 2539 : 54 - 62)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายบริการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ในปีการศึกษา 2540 จำนวน 70 โรงเรียนและ 2 คน จำนวนทั้งสิ้น 140 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 103 คน ตามตารางสัดส่วนของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 609) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน และใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่ม (table of random numbers)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่

3.1.1 ขนาดของโรงเรียนที่สังกัด

3.1.1.1 ขนาดเล็ก

3.1.1.2 ขนาดกลาง

3.1.1.3 ขนาดใหญ่

3.1.2 ประสบการณ์ในตำแหน่ง

3.1.2.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม คือ ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้อำนาจ 6 องค์ประกอบ ของกรมสามัญศึกษา (2539 : 54 - 62) และของนักวิชาการอื่น ๆ

- 3.2.1 การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 3.2.2 การสร้างและการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
- 3.2.3 การให้บริการชุมชน
- 3.2.4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
- 3.2.5 การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน
- 3.2.6 การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ

ชุมชน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์ด้านตำแหน่งต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานบริหารโรงเรียน ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งไม่บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินการเกี่ยวกับ การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว และผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ความใหญ่หรือเล็กของโรงเรียน ซึ่งแบ่งตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้

4.1 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 1 - 499 คน

4.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 500 - 1,499 คน

4.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 1,500 คนขึ้นไป

5. ประสิทธิภาพในด้านแหล่ง หมายถึง ระยะเวลาของการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริการ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าและการทำการวิจัยในบทนี้ประกอบด้วย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับ การบริหารการศึกษา การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ขอบข่ายของการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้กล่าวถึงตามลำดับ

การบริหารการศึกษา

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2529 : 1) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบ และใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ซึ่ง กิติมา ปรีดีดีล (2532 : 4) มีความเห็นว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะจัดดำเนินการทุกอย่าง ที่เกี่ยวกับการศึกษา โดยให้มีผลผลิต คือผู้เรียนที่มีคุณภาพ และ ส่งวน สุทธิเลิศอรุณ (2523 : 3) อธิบายว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา โดยใช้นโยบาย เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การบริหารการศึกษาเป็นการอำนวยความสะดวก การควบคุม และการดำเนินการที่เกี่ยวกับหน้าที่ทั้งหมดของโรงเรียน รวมทั้งงานธุรการด้วย หน้าที่ทั้งหลายของโรงเรียนนั้นจะต้องคำนึงถึงผล

สุดท้ายในการศึกษา เป็นหลักในการพิจารณา ส่วน ชีววิถี ประทวนพรัตน์ และคนอื่น ๆ (2530 : 5) อธิบายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา ตั้งแต่สองคนขึ้นไป กระทำเพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือเยาวชนให้เจริญเติบโตทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การดำเนินงานนี้ต้องมีการใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานทางการศึกษา ทุกอย่างโดยใช้ทรัพยากรทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และเป็นสมาชิกที่ดีมีประสิทธิภาพของสังคม

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

การบริหารโรงเรียน มีความหมายตามที่เสนอของ สมบูรณ์ พรหมภาพ (2521 : 9) หมายถึง การดำเนินงานของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบของโรงเรียน อันได้แก่ การให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคม ให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด ทางด้าน สมศักดิ์ ศรีมานชัย (2524 : 148) ให้นิยามว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้อำนาจสองประการ คือ อำนาจหน้าที่ของตำแหน่ง (formal authority) โดยอาศัยระเบียบ กฎและคำสั่ง ตลอดถึงอำนาจของผู้ครองตำแหน่ง (functional authority) หรืออำนาจที่เกิดจากความเต็มใจที่มีในตัว จัดองค์ประกอบในการบริหารให้เกิดการประสานงานกัน เพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียน ส่วน รุ่งทิวา จักรกร (2526 : 138) อธิบายว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียน อันได้แก่ การให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้สำหรับ ชีววิถี ประทวนพรัตน์ และคนอื่น ๆ (2530 : 95) ได้พิจารณาความหมายเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนจากนักวิชาการอื่น ๆ และให้ข้อสรุปว่า การดำเนินงานของผู้บริหาร

โรงเรียนจะต้องมีกระบวนการวางแผน การจัดแผนงาน การจัดบุคลากร การวินิจฉัย
สั่งการ การประสานงาน และการจัดงบประมาณ เพื่อกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน

จากความหมายของการบริหารโรงเรียนที่นักวิชาการได้กล่าวมา สรุปได้ว่า การ
บริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งใช้อำนาจตามตำแหน่ง
(formal authority) และอำนาจของผู้ครองตำแหน่ง (functional authority)
โดยใช้กระบวนการบริหารเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดบริการทางการศึกษา
แก่สมาชิกของสังคมให้บรรลุจุดหมายตามที่กำหนดไว้

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาคือจากระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษา
ศึกษาที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือออกไปประกอบอาชีพ การศึกษา
ระดับนี้จึงมีความสำคัญมาก การจัดการศึกษาจึงต้องมีการวางแผนอย่างรัดกุม มีนโยบายที่
แน่นอนชัดเจน เพื่อปลูกฝังและสร้างสรรค์เยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณสมบัติ
ตามที่สังคมและประเทศต้องการ ซึ่ง ญัตติฯ ส.ส.ร. (2526 : 3) ได้กล่าวถึงการมัธยม
ศึกษาว่า หมายถึง การศึกษาหลังจากระดับประถมศึกษา 6 ปี โดยแบ่งชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น 3 ปี กับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี ซึ่งวัยเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
มีอายุประมาณ 12 - 14 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลายมีอายุประมาณ 15 - 17 ปี และ
แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
2535 : 12) กำหนดว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็นสองตอน คือ การศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณภาพความรู้ ความ
สามารถ และทักษะต่อจากระดับประถมศึกษา การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายเป็นการศึกษา
ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเองทั้งวิชาการและ
วิชาชีพ

กรมสามัญศึกษา (2539 : 3 - 10) กล่าวว่า โรงเรียนมัศึกษามีหน้าที่ใน
การพัฒนาเยาวชนให้มีความเจริญงอกงามตามจุดหมายของแผนการศึกษาชาติ โรงเรียน
มัธยมศึกษาจึงได้ยึดแนวการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) และนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเป็น
กรอบในการดำเนินงาน โดยมีงานหลักที่ต้องปฏิบัติ 7 งาน ดังนี้

1. งานบริหารทั่วไป ซึ่งโรงเรียนต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้เป็น การวางแผน การปฏิบัติการของโรงเรียน การจัดองค์การ การจัดระบบสารสนเทศ การบริหารงานบุคคล การสื่อสารคมนาคมและการประชาสัมพันธ์ การบริหารการเงิน และการประเมินผลงานการบริหารทั่วไป

2. งานธุรการ โรงเรียนต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้เป็น การวางแผนงานธุรการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานสารบรรณ การบริหารงานการเงินและบัญชี การบริหารงานพัสดุ การบริหารงานทะเบียนและสถิติข้าราชการครูและลูกจ้าง และการประเมินผลงานธุรการ

3. งานวิชาการ โรงเรียนดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้เป็น การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผลการเรียนและทะเบียนนักเรียน และการประเมินผล การจัดการงานวิชาการ

4. งานปกครองนักเรียน โรงเรียนต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้เป็น การวางแผนงานการปกครองนักเรียน การบริหารงานปกครองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และการประเมินผลงานปกครองนักเรียน

5. งานบริการ โรงเรียนดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้เป็น การวางแผนงานบริการ การบริหารงานบริการ การจัดบริการด้านสาธารณูปโภค การจัดบริการสวัสดิการ การจัดบริการแนะแนว การจัดกิจกรรมสหกรณ์สถานศึกษา และการประเมินผลงานบริการ

6. งานโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้เป็น การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

7. งานบริหารอาคารสถานที่ โรงเรียนต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้เป็น การบริหารบริเวณโรงเรียน การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารห้องเรียน การบริหารห้องพิเศษ การบริหารห้องบริการ การบริหารอาคารโรงฝึกงาน การบริหารอาคารโรงอาหาร

การบริหารอาคารห้องประชุม การบริหารอาคารห้องน้ำ-ห้องส้วม และการบริหารอาคารพลศึกษา

จากความหมายของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึงภารกิจของผู้บริหารและครูที่ร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมโดยอาศัยทรัพยากร เทคโนโลยีกระบวนการต่าง ๆ ในอันที่จะเลือกสรรและควบคุมสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ นับตั้งแต่ความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม คุณธรรม ตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดีให้กับเด็ก และเยาวชนที่มีอายุประมาณ 12 - 17 ปี เพื่อให้เป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพในสังคม สมดังเจตนารมณ์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้

การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาของชุมชน ชุมชนเป็นแหล่งให้การสนับสนุนโรงเรียน เป็นเหตุให้โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์กัน โรงเรียนจึงเป็นศูนย์กลางทางความรู้ แบบปฏิบัติทางวิชาชีพ และการปฏิบัติกิจกรรมของชุมชน (กรมสามัญศึกษา, 2526 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชา เสรยฐิธร (2527 : 19 - 20) กล่าวว่า โครงการพัฒนาโครงการใดหากได้โรงเรียนในฐานะองค์กรรัฐบาลและท้องถิ่นเข้าร่วมมีบทบาทแล้ว ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น เนื่องจากโรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกคน จัดสถานที่ ถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นแหล่งรวมวิชาการสาขาต่าง ๆ และยังเป็นศูนย์รวมของชุมชน ดังนั้น นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 114) เสนอว่า บทบาทของผู้บริหารในการทำงานร่วมกับชุมชน นอกจากจะเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนแล้ว ยังต้องกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย และท่านเองเดียวกันจะต้องหาทางกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามา มีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน อาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการการทำงานร่วมกับชุมชน ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องทบทวนความรู้จักกับชุมชน
2. เข้ามีส่วนร่วมและกระตุ้นบุคลากรของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน

3. อาทวความสะดวกที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

4. เผยแพร่งานของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ

ส่วน กิตติมา ปรีดีติลล (2532 : 245) ให้ความเห็นว่ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วย การกำหนดรูปแบบในการดำเนินงาน การติดต่อประสานงาน เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้แก้ปัญหา

ยนต์ ชุ่มจิต (2528 : 137 - 138) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การให้การต้อนรับแก่ผู้มาติดต่อเยี่ยมเยียนโรงเรียน ด้วยวิธีการรักษามารยาท ให้สุภาพเรียบร้อย และนำบุคลากรในโรงเรียนให้ช่วยกันเอาใจใส่ผู้มาเยี่ยมเยียน
2. ให้บริการในการติดต่อสื่อสาร
3. รับข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองและชุมชน
4. การมีส่วนร่วมในความเป็นอยู่ของชุมชน เช่น เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน พยายามใช้ทรัพยากรของชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษา
5. สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียนประชาชนจะเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น
6. สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบัน จะช่วยเผยแพร่ชื่อเสียง และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กรมสามัญศึกษา (2535 : 34) ได้ให้แนวการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า

1. โรงเรียนควรจัดให้มีกรรมการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่เอาใจใส่ด้านการศึกษา
2. จัดให้มีสมาคมครู ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า เพื่อได้รับทราบกิจกรรมของโรงเรียน และช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจน
3. ร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดแผนการเรียนการสอน และสร้างหลักสูตรท้องถิ่นตามความเหมาะสม
4. จัดให้มีวิทยากร และใช้สถานประกอบการในท้องถิ่น

จากความเห็นของนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ พอจะสรุปได้ว่า การปฏิบัติงาน
บริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร มีดังนี้

1. ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนต่อโรงเรียน เข้าร่วมและทำความเข้าใจกับ
ชุมชน
2. กระตุ้นบุคลากรในโรงเรียนให้มีการวางแผน เพื่อดึงชุมชนเข้ามีส่วนร่วม
และรับรู้กิจกรรมของโรงเรียน ตลอดจนกิจกรรมของชุมชน
3. ำให้ชุมชนเกิดความเชื่อถือและศรัทธา พร้อมทั้งจะร่วมมือกับโรงเรียน
4. จัดให้มีการให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ เท่าที่โรงเรียนจะสามารถทำได้
5. เลือกบุคคลในชุมชนและแต่งตั้งเป็นกรรมการโรงเรียน เพื่อส่งเสริมและ
สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน
6. ดำเนินการให้โรงเรียนสามารถขั้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น คือบุคคล
วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มากที่สุด

ขอบข่ายของการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2539 : 8) ได้กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยม
ศึกษา เรื่องการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า ขอบข่ายของการปฏิบัติงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา ครอบคลุมกิจกรรมการบริหารใน 6 องค์ประกอบ คือ

1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
3. การให้บริการชุมชน
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
5. การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การกำหนดรูปแบบ ขั้นตอนไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ว่าในการปฏิบัติงานนั้นจะทําอย่างไร เมื่อไร และใครเป็นผู้ปฏิบัติ

กรมสามัญศึกษา (2539 : 54) ได้กำหนดไว้ว่าเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน โดยกำหนดผู้รับผิดชอบและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดระบบข้อมูล อันหมายถึงการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดแยกเป็นกลุ่ม ประเภท หรือหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการนำไปใช้หรือประมวลผล
2. การทําแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ มีการกำหนดแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผน พร้อมทั้งมีการติดตามประเมินผล ซึ่ง อุทัย บุญประเสริฐ (2532 : 24) ได้ให้ความหมายการวางแผนว่า เป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งของการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป็นงานตั้งแต่เริ่มแรก และเป็นงานต่อเนื่องโดยตลอด ในกระบวนการบริหาร และการจัดการของหน่วยงาน การวางแผนมีความครอบคลุมการจัดทําแผน การนำแผนออกปฏิบัติ การประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ของแผน หรือเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงาน และการจัดทำแผนในปีต่อไป สำหรับ ประชุม รอดประเสริฐ (2528 : 89) อธิบายว่า การวางแผนเป็นขั้นตอนที่บุคคลหรือหน่วยงานได้กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า เพื่อการปฏิบัติงานในอนาคต และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2528 : 10) ได้ชี้แจงความสำคัญของการวางแผนว่า ช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ลดความขัดแย้งในหน่วยงาน สามารถคาดคะเนถึงปัญหาและอุปสรรคล่วงหน้าได้ ทำให้มีการควบคุมงานอย่างมีระบบ สามารถแก้ปัญหาได้ทันเหตุการณ์ การพัฒนาจะสอดคล้องกันทุกด้าน และเกิดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

กรมสามัญศึกษา (2533 : 2 - 3) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการวางแผนที่ดี มีคุณลักษณะดังนี้คือ ต้องมีความยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีความครอบคลุมในแนวคิดของหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย จึงต้องมีความชัดเจนว่า จะทำอะไร เมื่อไร ที่ไหน ทำอย่างไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ มีการกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของแผน การจัดทำผ่านขั้นตอนสำคัญ เช่น การศึกษาวิเคราะห์ ความมีเหตุผล เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดในอนาคต และมีความสอดคล้องกันกับกรอบของวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2528 : 48) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการวางแผนไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดทำแผน
2. การปฏิบัติตามแผน
3. การประเมินผลงานตามแผน

ส่วนแนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ (2524 : 50 - 57) ให้เห็นว่า ระบบการวางแผนหรือขั้นตอนการวางแผน ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ

1. การเตรียมการก่อนการวางแผน ซึ่งมีสิ่งที่จะต้องจัดทำ คือ ระบบข้อมูล สารสนเทศ ซึ่งตอบสนองต่อภารกิจ แผนงาน โครงการ และกิจกรรม รวมทั้งการตัดสินใจทาง การบริหารของหน่วยงาน มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ตลอดจนการประเมินปัญหาความต้องการ โดยพิจารณากรณีแนวโน้มที่เกี่ยวข้องกับงานทรัพยากรและการเงิน ตลอดจนกำหนดเกณฑ์และข้อกำหนดที่สำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่นงาน การกำหนดโครงสร้างและสายงาน การประสานงานทั้งในรูปคณะกรรมการ กำหนดตัวบุคคล ภารกิจ ความรับผิดชอบ การกำหนดแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวางแผน และการกำหนดนโยบายและแผนงานของการวางแผน
2. การพัฒนาแผนงานหรือการจัดทำแผนเมื่อเริ่มงาน โดยมีสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ แนวนโยบาย มาตรการ และทิศทางในการพัฒนา โดยจัดทำเป็นระยะยาว เช่น รายละเอียดที่คาดว่าจะปฏิบัติ และจัดทำในช่วงห้าปีข้างหน้า
3. การจัดทำแผนเพื่อปฏิบัติการ เป็นการวางแผนพัฒนาประจำปี และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

4. การกำหนดด้านการติดตาม ควบคุม กำกับ ประเมินผล มีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ แผนควบคุม กำกับเฉพาะเรื่อง เฉพาะโครงการ แผนรายงานความก้าวหน้าของงาน และเงิน การตรวจเยี่ยม การนิเทศ การตรวจสอบภายในและระบบการเงิน แผนการประเมิน การสรุปข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติและปัญหาอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจจะทำรายปี หรือครึ่งปีก็ได้

5. การปรับแผน และ/หรือการจัดทำแผนใหม่ ประกอบด้วย การทบทวนโครงการ และแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติ การทบทวนแผนและปรับแผนประจำปี การทบทวนระยะกลาง แผนและปรับแผน และอีกประการหนึ่ง คือ การวางแผนใหม่เมื่อดำเนินงานตามแผนครบ วงจรแล้ว

ประมวล เสนาสุทธิ (2527 : 6 - 7) กล่าวว่า ขั้นตอนการวางแผนที่นิยมใช้กัน แบ่งออกได้ดังนี้ คือ

1. การเตรียมการ ได้แก่ การกำหนดวิธีการวางแผน กำหนดโครงสร้างกลไก การทบทวน รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการกำหนดวัตถุประสงค์

2. การวางแผน เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด มีกิจกรรมที่สำคัญ เช่น การศึกษา วิจัยสถานการณ์ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค การกำหนดนโยบาย เพื่อแก้ปัญหาในอนาคต การประมาณการวงเงินค่าใช้จ่าย การกำหนดเป้าหมายและจัดลำดับความสำคัญ และทดสอบแนวทางเพื่อหาบรรลุเป้าหมาย เป็นต้น

3. การจัดทำแผน เป็นการเตรียมเอกสารที่ระบุการทำงาน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและนโยบาย เพื่อให้หน่วยงานหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจเห็นชอบ และมอบหมายให้ฝ่ายปฏิบัติงานไปจัดทำแผนรายละเอียดต่อไป

4. การจัดทำรายละเอียดของแผน หลังจากที่มีการอนุมัติแผนแล้ว

5. การนำแผนไปปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงการบริหารและการจัดการ

6. การติดตามประเมินผล และปรับปรุงแผน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ขั้นตอนการวางแผน มีนักบริหารการศึกษา และนักวางแผนให้ความเห็นตรงกันถึงขั้นตอนการวางแผนที่ครอบคลุมขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ 3 ขั้นตอน คือ

1. การจัดทําแผน
2. การปฏิบัติตามแผน
3. การประเมินผลงานตามแผน

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ เป็นกระบวนการขั้นแรกในการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันว่าเป็นอย่างใด อะไรคือปัญหาและความต้องการ ผลของการศึกษาจะได้รับทราบข้อมูลที่แสดงถึงสภาพที่เป็นจริง สภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาสำคัญ ความพร้อมและความสามารถของโรงเรียน เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับสภาพที่ควรจะเป็น สภาพที่คาดหวัง เป็นการแสดงถึงความต้องการของโรงเรียนในอนาคต

สุพิชญา ชีระกุล และคนอื่น ๆ (2524 : 155) ได้ให้ความหมายของปัญหาว่า ปัญหา หมายถึง ความเบี่ยงเบนระหว่างสิ่งที่ควรเกิดขึ้นกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และ สํานักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 11 - 14) กล่าวว่า สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพความเป็นจริงที่กำลังเป็นอยู่ หรือผลของการดำเนินงานในขณะนั้น ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน สามารถนำเอากระบวนการประเมินความต้องการมาใช้ โดยให้สมาชิกในหน่วยงานได้มองเห็นปัญหาร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการแก้ปัญหาจากหลายฝ่าย ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดขอบเขตความต้องการหรือความสนใจ เป็นการรวบรวมความต้องการอย่างกว้าง ๆ จากการสอบถามครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และนักเรียน ว่าอะไรคือสิ่งที่โรงเรียนต้องการ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข จนได้เป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่
2. การประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อทราบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันสำคัญมากน้อยเพียงใด
3. กำหนดค่านิยม ภูมิทัศน์ และมาตรฐานให้ชัดเจนว่าในความต้องการแต่ละอย่างจะต้องได้รับการแก้ไขถึงจุดใด จึงจะทําให้โรงเรียนหมดปัญหาไปได้

4. สรุปรายงานความต้องการที่ต้องได้รับการแก้ไข เป็นกำหนดความขัดแย้งระหว่างสภาพปัจจุบันกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยให้ทราบขอบเขตของปัญหาที่จะแก้ไขได้ชัดเจนขึ้น

กรมสามัญศึกษา (2529 : 61 - 62) ได้กำหนดวิธีการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน ดังนี้

1. สำรวจความต้องการ (need assessment) เป็นการบันทึกความต้องการหรือความอยากรู้ ใฝ่ฝันของประชาชนในท้องถิ่นไว้เป็นข้อ ๆ และวิเคราะห์แต่ละข้อว่าเป็นความต้องการของประชาชน หรือเป็นความต้องการของเราที่ประสงค์จะเข้าไปพัฒนาชุมชนนั้น

2. วิเคราะห์ปัญหา (problem analysis) โดยการแยกเป็นสามลักษณะ คือ การวิเคราะห์แรงด้าน ปัญหาอุปสรรค การวิเคราะห์แรงผลักดันหรือแรงหนุน และการวิเคราะห์แรงสกัดกั้น

3. กำหนดวัตถุประสงค์ (setting objective and goals) เมื่อได้โครงการที่ได้ดำเนินการแล้วมากำหนดภารกิจ (missions) จุดมุ่งหมาย (goals) และวัตถุประสงค์ (objective) ให้ชัดเจน

4. ขั้นตอนการดำเนินการ (implementation) เป็นการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ในโครงการ และดูแลให้เป็นไปตามนั้น การทำขั้นตอนแต่ละขั้นให้ละเอียดจะทำให้การปฏิบัติงานง่าย มีอุปสรรคน้อยลง

5. ประเมินผล (evaluation) เพื่อประเมินดูว่าโครงการได้รับความสำเร็จเพียงใด โดยการสร้างแบบประเมินขึ้น

นอกจากนี้ กรมสามัญศึกษา (2531 : 21) ได้กำหนดแนวปฏิบัติการดำเนินการติดตาม และประเมินผลโครงการที่โรงเรียนกำหนดขึ้น ดังนี้

1. กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ และมอบหมายงานแต่ละโครงการให้บุคลากรของโรงเรียน และบุคลากรในชุมชน ผู้นำชุมชน หน่วยงาน ใดที่เหมาะสมและชัดเจน

2. กำหนดระบบการประสานงานและการสื่อสารความทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เหมาะสม เปิดเผย และชัดเจน

ปพ
๒๕๓. 12013
๐ ๕๔๔1
๒๕๔1
(ม.๕

21

3. กำหนดระบบการติดตามการดำเนินงานตามโครงการ ตั้งแต่เริ่มงานจนถึงสิ้นสุดโครงการอย่างจริงจังและมีการรายงานผลเป็นระยะ

4. กำหนดระบบและวิธีการประเมินผลสำเร็จของโครงการ ปัญหา อุปสรรค วิธีแก้ปัญหาลดลงจนความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการ

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น โรงเรียนควรดำเนินการในการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พอสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ และกระบวนการวางแผน การควบคุม การนิเทศ ติดตามประเมินผล

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของโรงเรียนและชุมชน โดยให้บุคลากรของโรงเรียนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสำรวจ การวิเคราะห์โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุม การระดมสมอง การสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม

3. การจัดทำแผนงาน โครงการ และการควบคุม กำกับ ดูแล

4. ติดตาม ประเมินผล และสรุปผลการดำเนินงาน

การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2539 : 55 - 56) ได้กล่าวถึงการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนว่า เป็นการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ชุมชนได้ทราบข่าวความเคลื่อนไหวของโรงเรียน เป็นการสร้างความศรัทธาและความร่วมมือต่อกัน โดยการประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วถึง ว่าโรงเรียนกำลังทำอะไร มีวัตถุประสงค์เป้าหมายอย่างไร ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันกิจกรรมของโรงเรียน กรมสามัญศึกษาจึงได้กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. กำหนดอุดมการณ์ของโรงเรียน หมายถึง คุณธรรมหรือคุณงามความดีที่โรงเรียนได้กำหนดไว้และมุ่งหมายที่จะบรรลุถึง เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม ลักษณะนิสัย และความ

ประเพณี โดยมีการกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์นั้น พร้อมทั้งจะเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วไป และยังปรากฏผลเป็นหลักฐานจากการปฏิบัติ

2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติทางด้านวิชาการ มีการสนับสนุนและส่งเสริมความสามารถทางวิชาการ มีการรวบรวมผลงานทางวิชาการ พร้อมทั้งเผยแพร่แก่ชุมชน รวมถึงให้บริการหรือร่วมมือในกิจกรรมทางวิชาการของชุมชน และมีการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง

3. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติทางด้านจริยธรรมและคุณธรรม มีการส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประกอบคุณงามความดี มีกิจกรรมในการปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรม พร้อมทั้งประกาศคุณงามความดีเผยแพร่ให้ปรากฏ

4. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติทางด้านกีฬา มีการสนับสนุนการเล่นกีฬา จัดการแข่งขันกีฬายานและเข้าร่วมแข่งขันกีฬายานนอก ประกาศเกียรติคุณ ผลงานดีเด่นด้านกีฬา และเผยแพร่ให้ปรากฏแก่ชุมชน

5. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนด้านอื่น ๆ โดยมีการสนับสนุนส่งเสริมนักเรียน และบุคลากรที่มีความสามารถด้านอื่น ๆ พร้อมทั้งรวบรวมเกียรติประวัติด้านอื่น ๆ เป็นหลักฐานและเผยแพร่ให้ปรากฏแก่ชุมชน

หวน พิณพันธ์ (2528 : 109 - 110) ได้บันทึกวิธีการดำเนินการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ดังนี้

1. จัดทำสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นการประชาสัมพันธ์แบบทางการ (formal) โรงเรียนอาจทำง่าย ๆ เป็นระเบียบไว้ก็ได้ แล้วพาดนักเรียนไปแจกผู้ปกครอง ผู้ปกครองก็จะทราบข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียน อาจจะมีข่าวครูใหม่ ครูย้าย กิจกรรมของโรงเรียน แม้กระทั่งสิ่งที่ผู้ปกครองควรทราบเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนตามหลักสูตรใหม่ สิ่งเหล่านี้ผู้ปกครองก็ควรทราบและเข้าใจ เพื่อจะได้มองโรงเรียนในแง่ดีต่อไป ทางโรงเรียนอาจจะแจกให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นด้วยก็จะเป็นการดียิ่ง

2. จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน เพื่อตอบข้อสงสัยและให้ความสะดวกแก่ประชาชนและผู้ปกครองนักเรียนที่มาติดต่อกับทางโรงเรียน

3. จัดเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เช่น ทางโรงเรียนจะจัดนิทรรศการแสดงผลงานของโรงเรียน จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน หรือเชิญวิทยากรไปบรรยายให้นักเรียนฟัง ก็อาจจะเผยแพร่ข่าวสารนี้ทางสื่อมวลชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

4. ให้นักเรียนทราบข่าวสารของโรงเรียนที่ถูกต้อง เพื่อนักเรียนจะได้ช่วยเผยแพร่ข่าวสารให้ผู้ปกครองและประชาชนทราบต่อไป ทางโรงเรียนสามารถแจ้งข่าวสารให้นักเรียนทราบในตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน ครูประจำชั้นหรือครูผู้สอนอาจจะนำไปยื่นในห้องเรียนอีกครั้งหนึ่งถ้าเป็นข่าวสารที่สำคัญควรจะทำเป็นทางการ คือทำเป็นสิ่งที่พิมพ์จะผิดพลาดน้อยที่สุด

5. ให้ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ คนงานภารโรง ได้ทราบข่าวสารของโรงเรียนที่ถูกต้องด้วย ถ้าหากผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนมาติดต่อกับทางโรงเรียน แต่ไม่พบเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์โดยตรง แต่พบบุคคลดังกล่าวจะได้แจ้งข่าวสารที่ถูกต้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งนอกเวลาราชการหรือวันหยุด

สำหรับ ภูมิปัญญา สาร (2523 : 431 - 433) ได้เสนอสิ่งที่โรงเรียนน่าจะพิจารณาจัดทำเพื่อประชาสัมพันธ์โรงเรียน และเป็นการให้การศึกษาแก่นักเรียนด้วย คือ

1. การแข่งขันและการประกวด (contests) เช่น การแข่งขันกีฬา การโต้วาที การอภิปราย การประกวดทางศิลปะและการแสดงงานฝีมือต่าง ๆ ของนักเรียน
2. การแสดงละครและดนตรี (entertainments)
3. งานสังคม (social affairs) การจัดงานเลี้ยงอาหารที่โรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ โดยเชิญผู้ปกครองและแขกผู้มีเกียรติมาร่วมด้วย
4. การออกวารสารของนักเรียน (student publications)
5. สโมสรหรือชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียน (clubs and societies) เช่น ชุมนุมยูวพุทธ ชุมนุมภาษาไทย เป็นต้น
6. สภานักเรียน (student council)
7. การประชุมนักเรียน (assembly programs)
8. การทัศนศึกษา (sight-seeing tours)
9. พิธีรับประกาศนียบัตร (commencement programs)

คณะนิติศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา (2529 : 200) ได้สรุปวิธีการ และสื่อที่สำคัญที่ผู้บริหารสามารถจะทำการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ดังนี้

1. จัดตั้งแผนกประชาสัมพันธ์โรงเรียน เพื่อดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจการของโรงเรียน
2. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า ชมรม หรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน หรือกิจกรรมระหว่างโรงเรียน กับชุมชน เช่น การแสดงของนักเรียน การแข่งขันกีฬาภายใน วันสำคัญทางศาสนา หรือ ประเพณีต่าง ๆ
4. จัดทำสิ่งพิมพ์และเอกสารต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียน หรือ จัดทำแบบสำรวจความเห็นของประชาชน
5. อาศัยสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เพื่อการเผยแพร่ กิจการของโรงเรียน
6. ใช้อุปกรณ์ทัศนศึกษาต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายสไลด์ในการเสนอข่าวเกี่ยวกับ กิจการของโรงเรียน หรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาคมหรือชมรมต่าง ๆ
7. ใช้ป้ายนิเทศ แผ่นโปสเตอร์ หรือแผ่นภาพต่าง ๆ
8. ผลการดำเนินงานตามภารกิจต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ย่อมเป็นสื่อหรือเครื่องมือให้ชุมชนเข้าใจและศรัทธาต่อ โรงเรียนมากขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา เศรษฐวิธร (2527 : 43 - 44) ได้กล่าวถึงวิธีการ ประชาสัมพันธ์ในระดับโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ร่วมกันประชาสัมพันธ์โดยตรงด้วยตนเอง โดยบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ ครู นักเรียน ภารโรง เจ้าหน้าที่ ช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้กับโรงเรียน จะช่วยให้ขอบเขตของการประชาสัมพันธ์กว้างขวาง แต่จะต้องมีการเตรียมการร่วมกัน มิเช่นนั้น ข้อมูลไม่ตรงกันเกิดความเสียหายได้
2. การทบทวนผู้ปกครองโดยครูเป็นผู้นำ ท้าไว้ดำเนินการชี้แจง บอกข่าวสาร การรับฟังจากผู้ปกครอง ตามโอกาสอันเหมาะสม

3. โดยการใช้เอกสารหรือหนังสือพิมพ์

4. ใช้กิจกรรมนักเรียนเป็นสื่อ

ทางด้าน เอกชัย กี่สุพันธ์ (2527 : 217 - 222) ได้เสนอกิจกรรมต่าง ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. สิ่งพิมพ์เผยแพร่ เช่น การจัดทำรายงานประจำปี ภูมิทัศน์ต่าง ๆ เช่น ภูมิทัศน์นักเรียน ภูมิทัศน์ปกครอง การจัดทำวารสาร จุลสาร หรือเอกสารข่าวภายใน และหนังสืออนุสรณ์

2. การจัดนิทรรศการทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เช่น การจัดนิทรรศการทางวิชาการ เป็นต้น

3. การจัดทัศนศึกษา

4. การจัดงานประเพณีต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน

5. การจัดงานคืนสู่เหย้าของนักเรียนเก่า หรือศิษย์เก่า

6. การประชุมผู้ปกครองและครู

7. การเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง

8. กิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

ดังนั้น จึงสรุปแนวคิดในการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนได้ดังนี้

1. การกำหนดอุดมการณ์เพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัย รูปแบบของความประพฤติ และคุณธรรมที่ดี

2. จัดให้มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ โดยมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำ เพื่อรวบรวมข่าวสารสนเทศ มาประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและบุคลากรภายในโรงเรียนทราบ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและความถูกต้องของข้อมูล เพื่อแสดงถึงความก้าวหน้าของโรงเรียน เพื่อให้เกิดเข้าใจและความร่วมมือต่อกัน

3. ควรใช้บุคลากรของท้องถิ่นและโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ และให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับข่าวสารที่ถูกต้องเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนในการประชาสัมพันธ์

4. การเผยแพร่ข่าวสารด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสังคม กีฬา บันเทิง การศึกษาต่อการเรียนจบของนักเรียน ตลอดจนผลการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น การสร้างเกียรติประวัติทางวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม จะช่วยให้ชุมชนเข้าใจและศรัทธาต่อโรงเรียน

5. การจัดนิทรรศการและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนการร่วมกับชุมชนจัดงานส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี

6. การใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เพื่อเสนอข่าวสารและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนและชมรมต่าง ๆ

7. การประชุมพบปะผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ตลอดจนเยี่ยมเยียนผู้ปกครองตามความเหมาะสม

8. การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า ชมรมหรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

การให้บริการชุมชน

การดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการชุมชน หมายถึง การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ เช่น ให้บริการทางวิชาการ ให้คำแนะนำ หรือการปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน ให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงควรเป็นแหล่งกลางที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน เพื่อก่อให้เกิดไมตรีจิตต่อกัน

กรมสามัญศึกษา (2539 : 57 - 59) จึงได้กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับการให้บริการแก่ชุมชน ในส่วนที่เกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. การให้บริการข่าวสารแก่ชุมชน มีหลักฐานในการให้บริการ ทำให้มีผลงานปรากฏและได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการอยู่เสมอ
2. การให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน โดยจัดทำเป็นหลักฐานในการส่งเสริมสุขภาพอนามัย จนปรากฏเป็นผลงาน มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และยังมีการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ
3. การให้บริการด้านส่งเสริมอาชีพ อันหมายถึง การให้ความรู้ด้านอาชีพ การจัดกิจกรรมและนิทรรศการส่งเสริมด้านอาชีพประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้คำแนะนำด้านอาชีพต่าง ๆ แก่ชุมชน และได้จัดทำหลักฐาน ตลอดจนมีผลงานปรากฏ โดยมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งหาวิธีให้ชุมชนร่วมมือ

4. การให้บริการด้านนันทนาการแก่ชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การแข่งขันกีฬา การแสดงดนตรี การแสดงการเล่นต่าง ๆ ซึ่งปรากฏเป็นหลักฐานว่ามีการบริการนันทนาการแก่ชุมชน พร้อมทั้งมีผลงานปรากฏและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการด้านนันทนาการอย่างสม่ำเสมอ

5. การให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ซึ่งปรากฏเป็นหลักฐานว่ามีการให้บริการด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ มีการจัดทำแนวปฏิบัติงานการให้บริการและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ

6. การให้บริการด้านวิชาการ ได้แก่ การให้ความรู้ การจัดกิจกรรม การจัดนิทรรศการห้องสมุด หรือการให้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการสาขาต่าง ๆ ซึ่งปรากฏเป็นหลักฐานว่ามีการให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน พร้อมทั้งมีผลงานปรากฏ และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

ธีรภูมิ ประทุมพรรัตน์ และคนอื่น ๆ (2530 : 130) ตั้งข้อสังเกตว่า เมื่อมีทางใดที่โรงเรียนจะช่วยพัฒนาชาวบ้านได้โดยการให้การศึกษาด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ ผู้บริหารไม่ควรเพิกเฉย และควรจัดทุกโอกาสที่พอจะทำได้ รวมทั้งการให้ครูอาจารย์สาขาต่าง ๆ ได้แก่ เกษตรกรรม คหกรรม อุตสาหกรรมและธุรกิจ ไปช่วยเหลือเป็นวิทยากรให้กับชุมชนตามคำเชิญที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ เพ็ญศักดิ์ เรือนใจมัน (2518 : 28) ว่า ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น นอกจากโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และต้องหมั่นประชาสัมพันธ์กิจการของโรงเรียน ให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหวอยู่เสมอแล้ว โรงเรียนต้องบริการทั้งวิชาชีพและวิชาการแก่ชุมชน ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างสังคมไทยในชุมชนให้เจริญขึ้น สำหรับ ปรีชา เศรษฐีธร (2527 : 30 - 31) กล่าวว่า การบริการชุมชนเป็นบริการที่โรงเรียนจัดให้แก่ชุมชน เพราะโรงเรียนจะมีวัสดุ อุปกรณ์ที่สนองความต้องการของชุมชนเป็นจำนวนมาก โดยคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรง ไม่ลำบากแก่โรงเรียนภายหลัง รายการที่โรงเรียนอาจจัดบริการแก่ชุมชนได้แก่

1. อาคารสถานที่ ถ้าชุมชนจัดกิจกรรมที่มีคนจำนวนมากพออาจจะขอใช้อาคารหรือบริเวณโรงเรียน สนามกีฬา ในการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาของชุมชน

2. ให้บริการเครื่องใช้ ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้

3. ให้บริการทางความรู้ เพราะโรงเรียนจะมีหน่วยงานหรือบุคคล ครูอาจารย์ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ ความเป็นอยู่ของชุมชนอยู่แล้ว จึงอาจจัดเป็นกิจกรรมของชุมชนขึ้น หรือจัดออกไปบรรยาย พบปะ แนะนำ สาธิต ตามความต้องการของชุมชนหรือในเวลาที่เหมาะสม

4. ให้บุคลากรของโรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียนไปช่วยในด้านอาชีพพัฒนาหรือช่วยเหลือชุมชนในด้านความคิด แรงงาน และด้านอื่น ๆ

นอกจากนี้ คณะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท (2526 : 21 - 25) ยังได้เสนอแนวการจัดกิจกรรมบริการชุมชนที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและการพักผ่อนหย่อนใจ และกิจกรรมด้านอาชีพ สังคม สุขภาพอนามัย โภชนาการ รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมทักษะ ความรู้ ความสามารถ หรือเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งกิจกรรมนั้น ๆ โรงเรียนอาจจัดขึ้นเอง หรือร่วมมือกับผู้นำชุมชนและหน่วยงานอื่นจัดขึ้น โดยได้แยกประเภทของกิจกรรมบริการชุมชนไว้ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพของชุมชน
2. กิจกรรมอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน
3. กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและปรับปรุงระบบนิเวศวิทยา
4. กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยและโภชนาการ
5. กิจกรรมส่งเสริมนันทนาการ
6. กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรม
7. กิจกรรมส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

สอดคล้องกับ หน่วยงานในเทศบาล กรมสามัญศึกษา (2532 : 471 - 472) ที่ได้เสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดใหม่ว่า เนื่องจากโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และมีบทบาทอันสำคัญต่อชุมชน จึงควรจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์บริการของชุมชนเท่าที่จะทำได้ตามสภาพของโรงเรียน ดังนี้

1. จัดที่อ่านหนังสือพิมพ์สำหรับชุมชนขึ้นในโรงเรียน รวมทั้งบริการให้ยืมหนังสือในห้องสมุด

2. จัดให้ชุมชนได้มีโอกาสเข้าโรงเรียนเป็นที่ประกอบพิธีต่าง ๆ เช่น เข้าหอประชุม ตลอดจนให้ยืมอุปกรณ์บางอย่างของโรงเรียน

3. จัดบริการแนะแนวให้ความรู้แก่ชุมชนหลาย ๆ ด้าน เท่าที่โรงเรียนจะทำได้ เช่น ด้านการเกษตร อนามัย และกฎหมายเบื้องต้น

4. จัดนันทนาการแก่ชุมชน เช่น จัดสถานที่เล่นกีฬาโดยใช้สนามของโรงเรียน

5. จัดบริการข่าวสารให้ความรู้เตือนความจำแก่ชุมชน

6. จัดให้โรงเรียนเป็นที่พึ่งแก่ชุมชนในบางโอกาส เช่น บริการนี้ัดน้ำใช้ในขณะที่ชุมชนขาดแคลน ติดต่อแพทย์มาฉีดวัคซีนป้องกันโรค จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ด้านสาธารณสุขและด้านการปกครอง เป็นต้น

7. จัดและปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับและเกิดความรักศรัทธาในชุมชน

และ วรรณิ เหล่าสุนทร (2525 : 35) ได้กล่าวถึงการทำบริการชุมชน โดยแยกกล่าวถึงแต่ละประเภท ดังนี้

1. ในระบบโรงเรียน

เกี่ยวกับสถานที่ โรงเรียนควรได้เอื้ออำนวยให้ชุมชนมาใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจนห้องสมุด โรงฝึกงาน หอประชุม สนามกีฬา และอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อทำกิจกรรมด้านความรู้ทางวิชาการ และกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเอง ทั้งที่เป็นส่วนตัวและส่วนรวม

2. นอกโรงเรียน

โรงเรียนควรจัดโครงการที่อาจจะจัดเพื่อบริการประชาชนในชุมชน ได้แก่

2.1 โครงการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ เช่น การจัดห้องสมุดของโรงเรียนไว้บริการประชาชน การสอนหนังสือแก่ผู้ใหญ่ในโครงการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ การให้ความรู้ทางด้านโภชนาการ อนามัย ในรูปของการบรรยาย อภิปราย ตามความเหมาะสม

2.2 โครงการส่งเสริมวิชาชีพ อาจจะให้โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกฝนอาชีพให้แก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ

2.3 โครงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2.4 ใช้โรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

2.5 จัดการพบปะระหว่างครูและผู้ปกครอง เนื่องในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจอันดี

2.6 จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสต่าง ๆ อาจจะใช้สถานที่ของโรงเรียน รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หรืออุปกรณ์วัสดุทัศนศึกษา

สำหรับ สิริ เทสประสิทธิ์ (2526 : 54 - 60) ได้สรุปบทบาทหลักของผู้บริหาร การศึกษาในฐานะผู้ให้บริการแก่ชุมชน 2 ประการ คือ

1. การให้บริการด้านวิชาการ เป็นการบริการเชิงพัฒนา คือมุ่งที่จะทำให้ผู้รับบริการมีความรู้ มีทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและสร้างเจตคติของผู้รับบริการให้ถูกทิศทางให้เกิดความคิดริเริ่มในการพัฒนาชุมชนของตนเอง และรู้จักวิธีการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย

หลักพิจารณาในการให้บริการด้านวิชาการ คือ

1.1 บริการให้สอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทาง พัฒนาชุมชนที่รัฐบาลได้วางไว้ โดยศึกษาจากนโยบายของรัฐบาล คำนึงถึงของนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนแผนพัฒนาการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.2 บริการให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ความขาดแคลน ซึ่งทราบได้จากการสำรวจหรือเก็บข้อมูล

1.3 บริการด้านวิชาการที่เหมาะสมกับชุมชนเมือง เช่น

1.3.1 วิชาชีพพระยาสีห์ เช่น ช่างยาดี ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ

1.3.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ เช่น แนะนำสุขภาพ

และแนวศึกษาต่อ

1.4 บริการด้านวิชาการที่เหมาะสมกับชุมชนชนบท เช่น วิชาชีพพระยาสีห์ การรู้หนังสือ

2. การให้บริการด้านทรัพยากรบุคคล เงินและวัสดุอื่น ๆ มีหลักในการพิจารณา ดังนี้

2.1 บุคคล โรงเรียนอาจจัดครู เจ้าหน้าที่หรือนักเรียนไปช่วยพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน

2.2 การเงินและพัสดุที่จะนำไปบริการชุมชน ผู้บริหารจะต้องระมัดระวังมิให้ขัดต่อกฎหมายและระเบียบแบบแผน

2.3 การให้ความร่วมมือร่วมใจหรือให้กำลังใจในการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีของชุมชนต่อโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2535 : 32) ได้กำหนดหลักของโรงเรียนที่ดี มีตัวบ่งชี้ด้านการให้บริการชุมชน ดังนี้

1. ให้คำปรึกษาแนะนำ มีกิจกรรมที่ปฏิบัติ การจัดตั้งฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียน ติดต่อเยี่ยมเยือนชุมชนอย่างใกล้ชิดอยู่เสมอ ทั้งในยามปกติและยามเดือดร้อน มีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยปีละครั้ง

2. ให้ความช่วยเหลือชุมชน มีกิจกรรมที่ปฏิบัติดังนี้

2.1 การติดต่อสัมพันธ์กับผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนา เพื่อให้ความร่วมมือต่อทางราชการเกี่ยวกับพิธีกรรมตามประเพณี

2.2 เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเข้าประชุมจากอาคารสถานที่และสิ่งของของโรงเรียนได้ตามความเหมาะสม รวมทั้งการให้ความรู้เพิ่มเติมกับประชาชน

2.3 จัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชน เช่น จัดปฐมนิเทศโรงเรียนเพื่อบริการข่าวสารและความรู้ที่สอดคล้องกับวิชาชีพในท้องถิ่น

จากแนวคิดต่าง ๆ จึงสรุปได้ว่า การให้บริการชุมชน หมายถึง การให้บริการด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ชุมชน ตามกำลังทรัพยากรและกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะกระทำได้ เพื่อเสริมสร้างชุมชนให้มีสภาพสังคมที่ดีขึ้น ซึ่งโรงเรียนจัดบริการให้ชุมชนในด้านสุขภาพ อนามัย โภชนาการ ประเพณีศิลปกรรม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ข่าวสาร ข้อมูล ตลอดจนด้านวิชาการและวิชาชีพ

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ในชุมชน ตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน การให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน เนื่องจากโรงเรียนมีฐานะเป็นองค์กรของรัฐ ที่อยู่ใกล้ชิดและมีความรู้สึกเป็นของชุมชนมากที่สุด มีระบบงาน มีทรัพยากรและบุคลากรมาก โรงเรียนจึงเป็นจุดเชื่อมระหว่างรัฐบาลและประชาชน

กรมสามัญศึกษา (2539 : 59 - 60) จึงได้กำหนดไว้ว่าเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ในส่วนที่เกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการวางแผนและกำหนดเป็นกิจกรรมเป็นไปเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งปรากฏเป็นหลักฐานว่ามีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน พร้อมทั้งมีผลงานปรากฏ โดยมีชุมชนให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม และมีการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนให้เกิดประโยชน์ และเป็นที่สนใจของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

2. การให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน หมายถึง โรงเรียนได้ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ และปรากฏเป็นหลักฐานการร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น จนบังเกิดผลปรากฏชัดเจน โดยมีการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี

ทวน พินทุพันธ์ (2528 : 109) ได้เสนอการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียน ด้วยการที่ครูใหญ่หรือคณะครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนนั้น จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยให้เกิดการปรึกษาหารือกันในด้านต่าง ๆ เช่น เกี่ยวกับตัวนักเรียนว่าอยู่บ้านกับที่โรงเรียน มีพฤติกรรมเหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร

2. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น ทางวัดจัดงานประจำปี จัดพิธีเวียนเทียนวันวิสาขบูชา ทางโรงเรียนก็พานักเรียนไปช่วยงานหรือร่วมพิธี นอกจากนี้ถ้า

ประชาชนในชุมชนมีงานศพ งานอุปสมบท งานทำบุญ ครูใหญ่หรือคณะครูที่ควรไปร่วมงานด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนนี้ จะทำให้ครูได้พบปะพูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ หลายฝ่ายอีกด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชา เศรษฐีธร (2527 : 29 - 30) ที่กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อห้าปีดำรงชีวิตในชุมชน กิจกรรมทุกอย่างที่โรงเรียนจัดขึ้นควรจะได้มีส่วนในการส่งเสริม หรือเกี่ยวข้องกับชุมชนด้วย กิจกรรมที่โรงเรียนควรจะดำเนินการ ได้แก่

1. การออกเยี่ยมเยียน เป็นการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการพบปะ แสดงความคิดเห็น และควรทำแบบเป็นกันเอง ตามโอกาสอันเหมาะสม ต่อเนื่องตลอดปี
2. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน จะทำให้โรงเรียนทราบความเคลื่อนไหว และกิจกรรมของโรงเรียนทุกระยะ เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
3. จัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม เพื่อฟื้นฟูส่งเสริมรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม โดยพยายามให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมเข้ามากที่สุด
4. จัดให้มีการรวมการศึกษา หรือกรรมการที่ปรึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน เป็นกรรมการ มีครูร่วมเป็นคณะกรรมการเพียงเล็กน้อย ให้คณะกรรมการได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายโรงเรียน หรือรับผิดชอบเป็นบางเรื่อง เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน
5. จัดกิจกรรมพิเศษ เช่น นิทรรศการเพื่อแสดงผลงานนักเรียน
6. เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเยี่ยมชมกิจการโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองจะได้เห็นผลงานของบุตรหลาน เห็นการอยู่ร่วมกันภายในโรงเรียน
7. การมอบรางวัลในโอกาสพิเศษต่าง ๆ โดยการเชิญบุคคลสำคัญในท้องถิ่นมาเป็นประธานหรือเป็นผู้มอบ
8. จัดการศึกษาผู้ใหญ่ อาจเป็นทางการ หรือเป็นแบบครึ่งคร่าว ตามความต้องการของชุมชนและความพร้อมของโรงเรียน เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการหรือความรู้พิเศษ
9. การให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคลากร สถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของชุมชน

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และคนอื่น ๆ (2528 : 772 - 773) ได้จัดลักษณะกิจกรรมที่โรงเรียนเรียนออกสู่ชุมชนได้ ดังต่อไปนี้

1. การจัดทัศนศึกษาภายในชุมชน จุดประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ได้คุ้นเคยกับท้องถิ่นของตน จะทำให้เกิดสำนึกในเบื้องต้นว่าชุมชนของตนนั้นมีสิ่งใดที่ควรสนใจและไปศึกษาอยู่ไม่น้อย ในโอกาสเช่นนี้โรงเรียนอาจจะจัดให้นักเรียนและประชาชนทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกันด้วยก็ได้

2. การจัดสัปดาห์แห่งการทำความสะอาด เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนมาก เพราะเป็นการช่วยพัฒนาความเป็นอยู่ของชุมชนเป็นอย่างดี โรงเรียนควรจะทำ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบความมุ่งหมายและวิธีดำเนินการก่อน ความร่วมมือของประชาชนก็จะตามมา

3. งานเกษตรชุมชน กิจกรรมนี้ส่งเสริมให้นักเรียนปลูกพืชผักสวนครัวที่บ้านของนักเรียนทุกคนและทุกครอบครัว โดยทางโรงเรียนอาจจะแจกพันธุ์พืชผักสวนครัว เช่น ตะไคร้ โหระพา พริก หรือมะเขือให้เด็ก ต่อจากนั้นโรงเรียนจัดแบ่งครูรับผิดชอบแต่ละหมู่บ้านไปตรวจให้คำแนะนำตามบ้านนักเรียน และถือโอกาสเยี่ยมเยียนประชาชนไปในตัวด้วย โดยให้ครูออกไปเดือนละครั้ง ใช้เวลาในวันสุดท้ายสัปดาห์แทนการประชุมสวดมนต์ นอกจากนี้โรงเรียนอาจแจกพันธุ์ไม้ชนิดอื่นที่นักเรียนเพาะชำไว้ กับประชาชนอีกก็ได้ กิจกรรมนี้จะสามารถสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้เป็นอย่างดี

4. การพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชน ในการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ งานบ้าน ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดบ้าน ที่รับแขก ห้องนอน ห้องครัว เครื่องใช้ภายในบ้านและการสุขาภิบาล แทนที่ครูจะทำการสอนที่โรงเรียนโดยให้เด็กอ่านจากตำรา การสาธิตหรือการแสดงบทบาทสมมุติ โรงเรียนควรติดต่อกับประชาชนที่มีบ้านอยู่ใกล้โรงเรียน ขอนำนักเรียนไปฝึกงานที่บ้าน ซึ่งจะ เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านไปในตัว ทั้งยังสามารถสร้างความประทับใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5. การเลี้ยงสัตว์ โรงเรียนที่มีความพร้อมพอที่จะฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักการเลี้ยงสัตว์เล็ก ๆ ที่โรงเรียน เช่น เป็ด ไก่ ฟ่าน กระต่าย ได้แล้ว โรงเรียนควรจะได้

แจกพันธุ์สัตว์ดังกล่าวให้นักเรียนไปเลี้ยงที่บ้านบ้างโดยการวางเงื่อนไขที่เหมาะสม กิจกรรมนี้จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยมีนักเรียนเป็นสื่อต่อไป และอาจจะกลายเป็นสิ่งที่เพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชนอีกทางหนึ่ง นอกจากแจกพันธุ์สัตว์ไปแล้ว โรงเรียนควรติดตามผลโดยแบ่งเขตความรับผิดชอบให้ครูไปตรวจเยี่ยมผลงานของนักเรียนที่บ้าน กิจกรรมนี้จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างน่าชื่นชม

6. การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ในชุมชนมีกิจกรรมหลายประเภท เช่น กิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นอยู่ของชุมชน ดังนั้นทั้งครูอาจารย์และนักเรียนควรหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้อย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนมองเห็นว่าโรงเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน

การเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนโรงเรียนสามารถเข้าร่วมได้ เช่น กิจกรรมที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น กิจกรรมศาสนา เนื่องในโอกาสต่าง ๆ ได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในงานวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันลอยกระทง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์โรงเรียนในฐานะที่โรงเรียนเป็นสถาบันผู้นำของชุมชน เป็นศูนย์รวมของชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนย่อมจะเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้นโรงเรียนสามารถจัดในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ หรือการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน เช่น การให้ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และปรับปรุงระบบนิเวศน์ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย โภชนาการ หรือให้บริการ รวมทั้งจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน

กรมสามัญศึกษา (2539 : 60 - 61) ได้กล่าวถึงการได้รับความสนับสนุนจากชุมชนว่า หมายถึง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน คือเปิดโอกาส เชิญชวน ให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เชิญประชาชนมาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น การเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถเป็นวิทยากรในโรงเรียน

ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ กรมสามัญศึกษา จึงได้กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนจาก ชุมชน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดตั้งองค์กร หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ชมรม สมาคม มูลนิธิต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนโรงเรียน มีการรวบรวมหลักฐานการจัดตั้ง องค์กรที่มีาชีพนิติบุคคล รวมทั้งองค์กรที่เป็นนิติบุคคล เพื่อสนับสนุนโรงเรียนทำให้เกิดผลงาน ปรากฏ และองค์กรที่จัดขึ้นนี้ยังได้รับความร่วมมือ สนับสนุนจากชุมชน
2. การสนับสนุนด้านวิชาการ ได้แก่ การเป็นวิทยากร ให้ใช้สถานประกอบการ ให้ใช้เป็นแหล่งวิทยากร หรือการให้ฝึกงานในสถานประกอบอาชีพอิสระ โดยมีหลักฐาน ปรากฏให้ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามแผนหรือโครงการ ทั้งยังได้รับการสนับสนุนอย่าง ต่อเนื่องจากชุมชน
3. การสนับสนุนด้านทรัพย์สิน หมายถึง การสนับสนุนที่เป็นตัวเงิน วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์การศึกษา หรือการสร้างอาคารวัตถุให้แก่โรงเรียน โดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามแผนหรือโครงการของโรงเรียนจนบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนหรือโครงการ ทั้งยังได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากชุมชน
4. การสนับสนุนด้านบริการ ได้แก่ แรงงาน ยานพาหนะ การให้ยืมอุปกรณ์หรือ การอำนวยความสะดวก โดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามแผนหรือโครงการ ของโรงเรียน ยังได้ผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนหรือโครงการ ทั้งยังได้รับ การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากชุมชน

พจน พินธุพันธ์ (2528 : 104 - 107) ได้กล่าวถึงการให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุน กิจกรรมของโรงเรียนได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การเชิญผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนในชุมชนมาโรงเรียน นับว่าเป็น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างดี ถ้าโรงเรียนสามารถเชิญ ผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนในชุมชนมาโรงเรียนได้ และในการเชิญนั้นอาจจะเชิญได้ ในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

1.1 เชิญผู้ปกครองนักเรียนมาโรงเรียน เพื่อประชุมชี้แจงนโยบายของโรงเรียน ซึ่งอาจจะทำได้ในวันพืชมงคลเทคนิกเรียนใหม่ ก็เชิญผู้ปกครองนักเรียนด้วย หรือก่อนเปิดเรียนในปีการศึกษาใหม่ทุกปี ก็ควรเชิญผู้ปกครองมาประชุมทุกปี เพื่อผู้ปกครองจะได้ทราบนโยบายของโรงเรียน เช่น นโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ จะเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ผู้ปกครองก็ควรจะทราบและเข้าใจนโยบายของโรงเรียน

1.2 เชิญผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนมาประชุม เพื่อปรึกษาหารือในการปรับปรุงโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองและประชาชนย่อมจะมีความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์หรือมีความคิดใหม่ ๆ ในการปรับปรุงโรงเรียนได้

1.3 เชิญประชาชนในชุมชนมาประชุมร่วมกันกับครูในโรงเรียนเพื่อปรึกษาหารือในการปรับปรุงชุมชน หรือแก้ปัญหาในชุมชน เช่น ทำคูระบายน้ำ ทำถนนเข้าหมู่บ้าน หรือแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บของประชาชน

1.4 เชิญผู้ปกครองนักเรียนมาพบปะสังสรรค์กับครูในโรงเรียน อาจจะรับประทานอาหารร่วมกันและพูดคุยปรึกษาหารือกันไปด้วย ย่อมจะสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างครูกับผู้ปกครองยิ่งขึ้น ต่อไปจะร่วมกันปรึกษาหารือปรับปรุงโรงเรียน ปรับปรุงชุมชน หรือแก้ปัญหานักเรียน ก็ย่อมจะทำให้สะดวกและสำเร็จง่ายขึ้น

1.5 เชิญผู้ปกครองนักเรียนมาชมนิทรรศการผลงานของนักเรียน ย่อมจะทำให้ผู้ปกครองภูมิใจในผลงานของบุตรหลานของตนด้วย ซึ่งผลงานของนักเรียนอาจจะเป็นผลงานในวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ศิลปศึกษา หรือวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้อาจเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาเยี่ยมโรงเรียนและชมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น ชมการปฏิบัติงานของนักเรียนในวิชาเกษตรกรรม งานช่าง หรือแม้กระทั่งชมการเรียนการสอนในชั้นเรียนก็ย่อมทำได้

1.6 ทางโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีระหว่างผู้ปกครองนักเรียน หรือประชาชนกับครูและนักเรียน เช่น จัดแข่งขันกีฬา โดยเชิญผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนมาร่วมแข่งขัน

1.7 เชิญแม่ของนักเรียนมาร่วมงานวันแม่ที่โรงเรียนจัดขึ้น เป็นการฝึกให้นักเรียนมีความกตัญญูต่เวทีต่อแม่ของตน โดยเชิญแม่ของนักเรียนขึ้นไปนั่งบนเวที แล้วให้นักเรียนขึ้นไปกราบแม่ของตน และชี้ให้นักเรียนเข้าใจถึงพระคุณของแม่ที่มีต่อลูกด้วย

2. โรงเรียนขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชน เมื่อโรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชนแล้ว โรงเรียนก็ขอความช่วยเหลือจากชุมชน รวมทั้งการขอความร่วมมือจากชุมชนได้ คือเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันนั่นเอง สิ่งที่โรงเรียนจะขอความช่วยเหลือ และขอความร่วมมือจากชุมชนนั้น พอจะแยกได้ดังนี้

2.1 ขอความช่วยเหลือทางการเงินจากชุมชน ถ้าหากประชาชนในชุมชนมีฐานะทางการเงินดีพอสมควร เช่น พ่อค้า นายธนาคาร ก็คงจะขอความช่วยเหลือทางการเงินได้ แต่ถ้าเป็นกรรมกรหาเช้ากินค่ำ ก็ไม่ควรจะรบกวนอย่างยิ่ง ดังนั้น เรื่องนี้จะต้องอยู่ที่ดุลยพินิจของทางโรงเรียนด้วย

2.2 ขอความช่วยเหลือทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งอาหารการกินจากชุมชน ถ้าหากประชาชนในชุมชนมีอาชีพทางเกษตรกรรม อาจจะขอข้าวสารพืชผักผลไม้สำหรับทำอาหารให้นักเรียนรับประทาน ส่วนประชาชนตามร้านค้าในตลาดอาจขอกระดาษสี เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อใช้ในโรงเรียน

2.3 ขอความร่วมมือในด้านแรงงานจากประชาชนในชุมชน ถ้าหากประชาชนไม่มีเงินหรือวัสดุอุปกรณ์จะช่วยเหลือโรงเรียนได้ ก็อาจจะช่วยซ่อมแซมอาคารเรียน ให้ช่วยสร้างรั้ว ช่วยทำอุปกรณ์การสอน ซึ่งถือว่าเป็นการช่วยเหลือทางด้านแรงงานนั่นเอง ดังนั้นการขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชนนั้น มิใช่จะขอเงินหรือวัสดุอุปกรณ์เท่านั้น เพราะบางชุมชนปรากฏว่าประชาชนยากจน ถ้าหากประชาชนพอมีเวลาว่างบ้างก็อาจจะขอให้มาช่วยงานของโรงเรียนดังกล่าวแล้วข้างต้นได้

2.4 ขอความร่วมมือในด้านคำปรึกษาหารือหรือความคิดเห็นในการปรับปรุงโรงเรียนจากประชาชนในชุมชน ดังได้กล่าวในเรื่องการเชิญผู้ปกครองหรือประชาชนมาประชุมที่โรงเรียน เพื่อปรึกษาหารือในการปรับปรุงโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นการขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนด้วยเช่นกัน

3. การใช้ทรัพยากรในชุมชน ทรัพยากรในชุมชนที่จะนำมาใช้จนโรงเรียนมีหลายประเภท เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรประเภทสถาบันต่าง ๆ โรงเรียนสามารถนำมาสนับสนุนได้ดังต่อไปนี้

3.1 นำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน เช่น ดิน หิน แร่ พืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ มาใช้ประกอบการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ใบไม้ เมล็ดพืช สีสจากพืช มาเรียนในวิชาศิลปะศึกษา หรือเมล็ดพืชมานำในวิชาเลขคณิต อันที่จริงทรัพยากรเหล่านี้หาได้ง่ายในชุมชน ถ้าหากทางโรงเรียนรู้จักนำมาใช้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งไม่สิ้นเปลืองเงินทองอีกด้วย

3.2 เชิญบุคคลในชุมชนมาเป็นวิทยากรแก่เด็กเรียน นิมนต์พระสงฆ์มาสอน ศิลธรรม เชิญเกษตรอำเภอบรรยายหรือสาธิตเกี่ยวกับการเกษตร เชิญอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านมาบรรยายเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย เชิญกำนันมาบรรยายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือเชิญคนสูงอายุมาเล่าเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน อันที่จริงบุคคลในชุมชนมีความรู้ในแขนงต่าง ๆ มากมาย ถ้าทางโรงเรียนรู้จักเชิญมาเป็นวิทยากรในโรงเรียนก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งยังกระชับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

3.3 นำนักเรียนออกไปศึกษาออกสถานที่ตามสถาบันต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล ไปรษณีย์ พิพิธภัณฑ์ โรงงานอุตสาหกรรม วัด โบราณสถาน และสวนสัตว์

3.4 ศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อให้นักเรียนรักท้องถิ่นของตนยิ่งขึ้น เช่น ศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ตำบล ศึกษาศิลปะพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน และประเพณีของหมู่บ้าน ในการศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านนี้อาจจะพานักเรียนออกไปสอบถามชาวบ้าน หรือไปดูการละเล่นพื้นบ้าน ประเพณีต่าง ๆ ในหมู่บ้าน หรือไปเก็บสะสมศิลปะพื้นบ้าน เช่น การจักสาน เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ในการนี้จะช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้านจะได้ช่วยกันรักษาไว้ ทั้งยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแนบแน่นยิ่งขึ้นด้วย

ทวี ทิมชา (2529 : 62 - 63) กล่าวว่า ผู้นำในท้องถิ่นประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล กรรมการพัฒนาหมู่บ้าน กรรมการสภาตำบล ผู้นำทางศาสนา และกรรมการศึกษา ซึ่งมีบทบาทต่อโรงเรียน แยกออกได้ดังนี้

1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ช่วยเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับประชาชนในชุมชน เป็นที่ปรึกษาและช่วยแก้ปัญหา ช่วยประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้ประชาชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน สนับสนุนช่วยเหลือในการพัฒนาโรงเรียน

2. กรรมการพัฒนาหมู่บ้านและกรรมการสภาตำบล จะช่วยจัดทำโครงการของบประมาณของสภาตำบลในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกับครูใหญ่ ชี้แจงเสนอความต้องการของโรงเรียนต่อสภาตำบล และสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน

3. ผู้นำทางศาสนา ช่วยให้ความรู้ความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีของศาสนาต่าง ๆ ให้ความรู้ทางศาสนาแก่นักเรียนได้

4. กรรมการศึกษา ช่วยเหลือครูในการบริหารโรงเรียนประสานงานกับผู้ปกครอง และช่วยเหลือในการสร้างและบำรุงรักษาอาคารสถานที่

กรมสามัญศึกษา (2531 : 30) กล่าวว่า ในการนำบุคลากรงานท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน และส่งเสริมให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้ ความชำนาญของวิทยากร
2. ความเหมาะสมของเวลาที่ไว้แก่วิทยากร
3. ความเข้าใจในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร
4. ครูพี่เลี้ยงที่คอยช่วยเหลือวิทยากรและการวัดผล
5. งบประมาณค่าใช้จ่าย

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และคนอื่น ๆ (2528 : 770 - 772) ได้เสนอกิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนไว้หลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ โรงเรียนสามารถจัดได้ทั้งในรูปแบบของการศึกษาผู้ใหญ่ สายสามัญ สายอาชีพ และกลุ่มสนใจ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน ความร่วมมือของผู้บริหารและความต้องการของประชาชน

2. การจัดนิทรรศการ เป็นการแสดงผลงานทางวิชาการของโรงเรียนให้ประชาชนทราบ ทั้งยังเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีกิจการเกี่ยวกับการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ของโรงเรียนโดยทั่วไป กิจกรรมนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เห็นผลงานและความสามารถของครู อันจะก่อให้เกิดความศรัทธาต่อโรงเรียนด้วย

3. การจัดงานประจำปีของโรงเรียน เป็นการดึงประชาชนให้เข้ามาชมกิจการและผลงานของโรงเรียน รวมทั้งการแสดงความสามารถของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การละคร ฟ้อนรำ ดนตรี และการศึกษา

4. การจัดฝึกอบรมประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมเยาวชน ลูกเสือชาวบ้าน ไทยอาสาป้องกันชาติ หรือชุมชนเกษตรกร โดยโรงเรียนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดฝึกอบรมขึ้นที่โรงเรียน เป็นการนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน ได้รับการบริการที่โรงเรียนมีอยู่ เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยและมองเห็นคุณค่าของโรงเรียนจนกลายเป็นความผูกพันต่อกัน ต่อจากนั้นโรงเรียนก็จะมีพลังประชาชนคอยให้การสนับสนุนในกิจการต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

5. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดขึ้นได้ เช่น วันปี๋ใหม่ วันสงกรานต์ งานแห่เทียนพรรษา เป็นต้น

6. การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรมแก่นักเรียน โดยการเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งได้รับเกียรติยกย่อง เกิดความประทับใจกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น จนกลายเป็นความรู้สึกรักผูกพันระหว่างโรงเรียนกับประชาชนอย่างแน่นแฟ้น เช่น วันไหว้ครู วันพ่อ วันแม่

7. การจัดงานแจกประกาศนียบัตรแก่นักเรียน โดยการเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาร่วมด้วย

8. เชิญประชาชนมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน ประชาชนบางคนมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ โรงเรียนควรพิจารณาเชิญมาสอนนักเรียน เป็นการให้ความสำคัญและให้เกียรติแก่ประชาชน

ทางด้าน ปรีชา เสริมฐิธร (2527 : 28) ได้ให้ทัศนะว่า ความร่วมมือของชุมชนจะมีส่วนสนับสนุนในการทำให้โรงเรียนสามารถบริการชุมชนได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นชุมชนควรให้ความร่วมมือต่อโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. ช่วยจัดหาที่ดินสำหรับปลูกสร้าง ขยายอาคารเรียน หรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. ช่วยในการปรับปรุงอาคารสถานที่ของโรงเรียน

3. ช่วยในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในโรงเรียน

4. ช่วยยกระดับความประพฤตินักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
5. ช่วยในการติดต่อขอความช่วยเหลือเพื่อปรับปรุงโรงเรียน
6. มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
7. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมวิชาความรู้แก่นักเรียน
8. ร่วมมือในการดูแลรักษาอาคารเรียน สถานที่ และทรัพย์สินของโรงเรียน
9. ช่วยพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน ตามโครงการของโรงเรียนและชุมชน
10. เห็นความสำคัญของโรงเรียน และพยายามส่งเสริมให้โรงเรียนมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ดังนั้น สรุปได้ว่า การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน โรงเรียนควรได้รับการสนับสนุนในด้านของการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพแก่นักเรียน รวมทั้งการเสียสละทุนทรัพย์ วัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน และการบริการอาหาร เพื่อให้โรงเรียนมีความก้าวหน้า มีการประชุม พบปะสังสรรค์ เพื่อปรับปรุงอาคารสถานที่ และร่วมยกระดับความประพฤตินักเรียน ตลอดจนการดูแลทรัพย์สินของโรงเรียน มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อสนับสนุนโรงเรียน และมีการพัฒนาชุมชน หมู่บ้าน ตามโครงการหรือแผนงานของโรงเรียน

การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การประเมินผล เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยตรวจสอบ ควบคุม สนับสนุน และเร่งรัดในกระบวนการบริหาร ทำให้ทราบข้อเสนอนะ หรือให้ทางเลือกในการแก้ปัญหา เนื่องจากผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามแผนย่อมเกิดปัญหาทั้งก่อนปฏิบัติงาน ขณะปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นการปฏิบัติงาน เพื่อให้รู้ข้อบกพร่องของแต่ละแผนงาน ข้อมูลที่ได้จะนำไปสู่การพิจารณาหาทางปรับปรุงแผนต่อไปให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

กรมสามัญศึกษา (2539 : 61 - 62) จึงได้กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในส่วนที่เกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. มีการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. มีหลักฐานให้ตรวจสอบได้

3. มีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ

4. มีการวิเคราะห์ผลการประเมินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5. มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

อนันต์ เกตุวงศ์ (2526 : 45 - 46) ได้เสนอขั้นตอนการประเมินผลที่สำคัญ ๆ ว่า การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินที่กำหนดขึ้น เป็นเครื่องชี้ให้เห็นรูปแบบของการประเมิน จุดเน้น วิธีใช้ ตลอดจนการเขียนรายงานสรุปผล หลังจากนั้นก็ต้องศึกษาวัตถุประสงค์ รายละเอียดของโครงการ กิจกรรม ผลของโครงการที่คาดว่าจะเกิดขึ้น การเลือกข้อมูล และแหล่งจัดเก็บ นวัตกรรมรวม และขั้นตอนสุดท้ายคือ การวิเคราะห์ แปลความหมาย สรุปด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ซึ่ง สมานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (2524 : 76) อธิบายว่า ขั้นตอนในการประเมินผลจะต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียด รวมถึงสภาพแวดล้อม ขั้นตอนต่อไปนี้จะต้องทราบจุดมุ่งหมายของการประเมินนั้น ก็จะต้องรู้ว่าประเมินเรื่องใด เมื่อใด โดยใคร อย่างไร และหาอย่างใดที่จะทำให้การประเมินตรงกับที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ เมื่อได้ทำการประเมินแล้ว ต้องดำเนินการในเรื่องการรายงานว่า ควรรายงานอย่างไร มากน้อยแค่ไหน รายงานในระดับใด เช่น จะต้องรายงานผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานระดับเดียวกัน และผู้บังคับบัญชา บริษัท เศรษฐีธร (2527 : 75 - 76) กล่าวว่า การประเมินผล เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่เป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารทราบว่าการดำเนินงานตามโครงการได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้หรือไม่ การประเมินผลมีขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการที่จะทำการประเมิน

ขั้นที่ 2 แปลวัตถุประสงค์เป็นเครื่องชี้ถึงความสำเร็จที่จะสามารถวัดได้

ขั้นที่ 3 รวบรวมข้อมูลตามเครื่องชี้และวัตถุประสงค์

ขั้นที่ 4 เทียบเคียงข้อมูลที่รวบรวมกับมาตรฐานที่ตั้งไว้ ว่าโครงการนั้นบรรลุจุดประสงค์หรือไม่

ขั้นที่ 5 เสนอข้อแนะนำและสรุปผล รวมทั้งทางเลือกที่จะนำไปปรับปรุงโครงการนั้นกับผู้บริหารที่รับผิดชอบ

วิไล ตั้งจิตสมคิด (2528 : 133 - 135) ให้แนวทางการประเมินผลโครงการพัฒนาชุมชน ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. การกำหนดวิธีการดำเนินงาน
3. พิจารณาความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการ
4. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข
5. การประเมินผลต่อเนื่อง
6. การประเมินผลได้กำหนดด้วยความรู้ ความเข้าใจ และเพื่อประโยชน์ของชุมชน โดยใช้เทคนิคการประเมินผล

กรมสามัญศึกษา (2533 : 4 - 5) ชี้แจงเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการติดตามและประเมินผลไว้ว่า คือ จะต้องมีการวางแผนการติดตามประเมินผลของทุกฝ่ายร่วมกันว่า ในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนมีงานและโครงการอะไรบ้าง จะต้องมีการดำเนินการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ การวางแผน นอกจากนั้นยังดูว่าได้มีการทำตามแผนที่ได้กำหนดหรือไม่ ผลดีที่เกิดขึ้นจากโครงการเป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่ มีผลข้างเคียงเกิดขึ้นอย่างไรบ้าง ขั้นตอนต่อมาคือ การจัดทำเครื่องมือติดตามและประเมินผล ตลอดจนขั้นตอนปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้ และกรมสามัญศึกษา ยังเสนอต่อไปว่า จะต้องมีการจัดทำเครื่องมือในการติดตามประเมินผล คือแบบประเมินความพร้อมก่อนดำเนินการ แบบรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ และแบบประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ สำหรับ สีมานันท์ (2522 : 58 - 59) ได้กำหนดขั้นตอนในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการบริหาร ไว้ดังนี้

1. การกำหนดแบบ เป็นการพิจารณาว่าจะใช้ข้อใดประกอบอะไรในการประเมินประเมินอย่างไร และมีวัตถุประสงค์อย่างไร
2. การกำหนดมาตรฐานในการทำงาน เป็นการกำหนดงานของผู้ที่ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ต้องปฏิบัติ
3. การกำหนดระยะเวลาในการประเมินให้แน่นอน
4. มีคู่มือในการประเมิน เพื่ออธิบายคุณลักษณะของหัวข้อประเมินให้ชัดเจน เพื่อให้เข้าใจตรงต่อกัน

ส่วน เมธี บิลันธานนท์ (2525 : 198) ได้กล่าวถึงการประเมินผลไว้ว่า การประเมินผล (evaluation) เป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีและใช้กระบวนการนี้ในโรงเรียน โดยผู้บริหารจะใช้ประเมินงานบริหารในโรงเรียนของตน ตรวจสอบจุดมุ่งหมายของโรงเรียน บุคคล กลุ่มบุคคล สิ่งที่จัดทำขึ้น โปรแกรม และกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบจุดอ่อนและจุดเด่นของงานในโรงเรียน ผู้บริหารควรจะได้ประเมินงานในโรงเรียนเป็น 3 เรื่องใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

1. ประเมินผลบุคคล ซึ่งได้แก่ ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ นักการภารโรง และบุคคลอื่น ๆ
2. ประเมินผลผลิตรายของโรงเรียน ซึ่งได้แก่สิ่งที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น หรือสร้างขึ้น เช่น โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น
3. ประเมินผลตัวผู้บริหารเอง หรือให้ครูประเมินตนเอง

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาและนักวางแผนดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลให้ชัดเจน
2. ต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเปรียบเทียบความสำเร็จ ทำให้สามารถวัดได้ชัดเจน
3. ต้องกำหนดวิธีการดำเนินงาน การรวบรวมข้อมูล เพื่อวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการ
4. ต้องกำหนดระยะเวลาในการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ดังนี้
 - 4.1 การประเมินก่อนการดำเนินการ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ
 - 4.2 การประเมินระหว่างดำเนินการ เพื่อติดตามความก้าวหน้า ทราบปัญหา อุปสรรค และหาวิธีการปรับปรุง
 - 4.3 การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อพิจารณาผลสำเร็จว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่
5. การจัดทำรายงาน ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการปรับปรุงและแก้ไข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สมคิด จุมทอง (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 พ.ศ. 2527 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยที่สุด และพบปัญหาคือ ขาดการประสานงานของฝ่ายระบบสื่อสารในโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารไม่ชอบปฏิบัติงานตามแผน ผู้บริหารขาดทักษะ ความรู้และประสบการณ์บริหาร ขาดการมอบอำนาจหน้าที่ ขาดการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน สำหรับ พันธดา จุลเสวก (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางในการบริการชุมชน ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ พบว่า วิธีการบริการชุมชนที่เหมาะสมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลางคือ การใช้วิธีโรงเรียนสู่ชุมชน และชุมชนสู่โรงเรียนในระดับมากที่สุด ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ โรงเรียนยังไม่เคยสำรวจความต้องการของชุมชนในการรับบริการจากโรงเรียน และการขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนในการบริการชุมชนในระดับมากที่สุด ส่วนการใช้เวลาในการบริการชุมชน เป็นปัญหในระดับกลาง ส่วน กิตติโชติ ห้อยยี่งู (2527 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาเขต ในปี พ.ศ. 2527 พบว่า ในการบริการชุมชนนั้น โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการในด้านต่าง ๆ ได้ทุกด้าน เนื่องจากโรงเรียนยังขาดการศึกษาสภาพความต้องการของประชาชนในเขตบริการของโรงเรียน ขีดจำกัดในด้านความพร้อมของโรงเรียน ระเบียบวิธี ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเขต ส่วนในด้าน การสนับสนุนโรงเรียนจากประชาชนนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและสนับสนุนโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากความรู้ความเข้าใจของประชาชน และการเปิดโอกาสของทางโรงเรียน และ ถวัลย์ บุญแสน (2522 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง งานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 โดยทำการศึกษางานห้าด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและ

บริการ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในระดับน้อย และเป็นอันดับต่ำที่สุด และพบปัญหาอุปสรรค คือผู้ปกครองนักเรียนผลกระทบการอบรมนักเรียนให้โรงเรียนรับผิดชอบฝ่ายเดียว

สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวางแผนงานของผู้บริหารโรงเรียน ในทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก ซึ่งศึกษาทัศนะเกี่ยวกับการวางแผนห้าชั้น คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดสภาพปัจจุบันของงาน การกำหนดวิธีดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลปรับปรุงแผน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อการวางแผนทั้งห้าชั้น อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนครูมีทัศนะต่อการวางแผนขั้นกำหนดจุดประสงค์ และกำหนดสภาพปัจจุบันของงานอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนในขั้นอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจำแนกตามขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์การทำงาน มีทัศนะต่อการวางแผนงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง อรรถศักดิ์ กาญจนานนท์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อพฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับสูง ส่วนครูอาจารย์ และผู้ปกครอง มีทัศนะต่อเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรด้านตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์และผู้ปกครอง มีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง กับผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประดิษฐ์ ระลิตานนท์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า การบริหารด้านการจัดองค์การและการประสานงาน อยู่ในระดับกลาง ส่วนด้านงบประมาณ การอำนวยความสะดวก การรายงาน การจัดบุคลากรและการวางแผน อยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังพบว่า ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งระหว่าง 5 - 10

ปี และ 10 ปีขึ้นไป บริหารงานด้านการงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับ อำนวย ไมยฤทธิ์ (2532 : 79) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดยะลา ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนต่ำกว่า 10 ปี กับตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีปัญหาการบริหารบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน สวาท แสงมณี (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี พบว่า ปัญหาการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน และ สมาน ลิมปิเสวตกุล (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถภาพในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีปัญหาในการคัดเลือกบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศ

ปีเซอร์รา (Beserra. 1974 : 6026) ได้ศึกษาบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่ทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อหาทางแก้ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย บัณฑิตเด็กวัยรุ่น และครูใหญ่ควรจัดทำโครงการเกี่ยวกับนันทนาการเพื่อชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และร่วมกิจกรรมทางศาสนากับชุมชน และควรจัดประชุมร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหาร เพื่อผลในการศึกษาของนักเรียน โดยให้ครูใหญ่ได้พักอาศัยอยู่ในบริเวณโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ส่วน อะคินซันยา (Akinsanya. 1973 : 6282 - A) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการวางแผนของครูในคาลอส ประเทศไนจีเรีย ตามทัศนะของนักการมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักการมัธยมศึกษาต้องการให้ครูใหญ่ใช้แผนประเมินและนิเทศแผนงาน วางแผนงานบริหาร วางแผนงานการอบรมบุคลากรและวางแผนสัมพันธ์กับชุมชน พร้อมทั้งปฏิบัติตามแผนด้วย ครูผู้สอนก็ควรพัฒนาหลักสูตรและการสอน สมาคมครูแห่ง

ในจีเรียควรจะจัดอบรมบุคลากร วางมาตรฐานวิชาชีพครู วางข้อกำหนดการปฏิบัติงานและเงินเดือน แะน่านและประเมินผลแผนการศึกษา นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ครูควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษา โดยเข้าร่วมในกรรมการวางแผน เพื่อเป็นตัวเชื่อมระหว่างชุมชนกับโรงเรียน และ คิง (King. 1984 : 1593 - A) ได้ศึกษาเรื่องโรงเรียนในฐานะเป็นชุมชนกับความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสามารถลดความแปลกแยกของชุมชน โดยการสร้างความสัมพันธ์ด้วยวิธีการประชาธิปไตย ให้เกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผลวิจัยของบุคคลอื่นที่วิจัยไปแล้ว 3 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ถ้าหากให้บุคคลเข้าไปเกี่ยวในการสร้างกฎ จะทำให้เขามีความรู้สึกรู้ว่าต้องรักษากฎนั้นไว้ ถ้าให้เขามีโอกาสเข้าร่วมจะมีการปฏิบัติตามกฎมากขึ้น และถ้าบุคคลได้เข้าไปเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน ความแปลกแยกจะน้อยลง ซึ่ง ฮาคาเนน (Hakanen. 1975 : 6004 - A) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองและกลุ่มนักวิชาการ เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในรัฐเซาท์ดาโคตา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองยังขาดความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับความเป็นไปของโรงเรียนและการศึกษา ได้เสนอแนะให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น การขาดข้อมูลข่าวสารและการติดต่อภายในชุมชน ทำให้ผู้ปกครองขาดความสัมพันธ์กันภายในชุมชน และยังพบว่าเครื่องมือที่ใช้ติดต่อไม่เพียงพอ มีข้อเสนอแนะให้แจ้งนโยบายการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จุดมุ่งหมาย ความรับผิดชอบ รายละเอียดเกี่ยวกับการเงิน เวลาและความจำเป็นด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ

อีฟโร (Evero. 1984 : 360 - A) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูประถมศึกษาชนบท ของหน่วยงานการบริหารทางการศึกษา รัฐจอร์เจีย โดยศึกษาเปรียบเทียบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครู ต่อปัญหาของผู้บริหารโรงเรียน จำนวนกตามเพศ คุณวุฒิ และประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่มีเพศชายและครูหญิงไม่แตกต่างกันในการรับรู้ปัญหาของผู้บริหารโรงเรียน ส่วนวัยวุฒิของครูเป็นองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการรับรู้ปัญหาของผู้บริหาร สำหรับประสบการณ์ของครู สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครูต่อการรับรู้ปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันตามประสบการณ์ทางการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ กล่าวถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิธีสร้างเครื่องมือ วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล วิธีจัดการกระทำกับข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา คือ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว จำนวน 140 คน ในปีการศึกษา 2540 กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 คน ตามสัดส่วนในตารางของ เกรจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 609) แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน แล้วใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่ม (table of random numbers)

ตาราง 1 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช
จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ตัวแปร	จำนวนผู้บริหาร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	46	34
ขนาดกลาง	62	45
ขนาดใหญ่	32	24
รวม	140	103
ประสบการณ์ในตำแหน่ง		
ต่ำกว่า 10 ปี	64	47
ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	76	56
รวม	140	103

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในห้วงองค์ประกอบ คือ การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้

บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check-list) เกี่ยวกับขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ห้าระดับ ซึ่งกำหนดค่าคะแนนเฉลี่ยเป็น 1 2 3 4 5 ตามแบบของ ไคเคิร์ท (Likert scale) จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีระดับการปฏิบัติงานดังนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามตอนที่ 2

โปรดอ่านประเด็นการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แล้วพิจารณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในเลขบอกระดับปัญหาตามความรู้สึกจริง ๆ ของท่าน

ข้อที่	ประเด็นการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ระดับปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
0	การเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ไปสู่ชุมชน	...	...	✓	...	...	
00	การบริหารการให้ยืมอุปกรณ์กีฬาในกิจกรรมของชุมชน	...	...	...	✓	...	

จากตัวอย่าง แสดงว่า ตามประเด็นข้อ 0 การเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์
ไปสู่ชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีปัญหาการปฏิบัติงานความ
สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และตามประเด็นข้อ 00 การบริหาร
การให้ยืมอุปกรณ์กีฬาในกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการ
ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

ตัวอย่างแบบสอบถามตอนที่ 3

โปรดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

ประเด็นการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ข้อเสนอแนะ
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	
2.	

วิธีสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และศึกษาเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดขอบเขตของคำถามให้ครอบคลุมขอบข่ายการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในห้วงข้อประกอบ คือ การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบและแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไข
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง
4. แบบสอบถามซึ่งได้ปรับปรุงเป็นที่เรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจหาคะแนนเพื่อหาความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .9694
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อนำไปขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ส่งแบบสอบถามและซองสำหรับใส่แบบสอบถามกลับคืน พร้อมบัตรแสดงใบและเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัยทางไปรษณีย์ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตอบและส่งคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ภายในเวลาที่กำหนด
3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด ดำเนินการจัดทำตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

วิธีจัดกระทำกับข้อมูล

1. หาค่าร้อยละสำหรับแบบสอบถามตอนที่ 1 ของแบบสอบถามเฉพาะที่มีความสมบูรณ์ จัดหมวดหมู่ตามลักษณะตัวแปรต้น
2. หาค่าเฉลี่ยของคำตอบรายข้อ และรายองค์ประกอบสำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 เพื่อทราบระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แล้วเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ประเมินความคิดเห็น (opinionnaire) ของ เบสต์ (Best, 1977 : 174) ดังนี้
 - ค่าเฉลี่ย 1.0000 - 2.3333 หมายถึง ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 2.3334 - 3.6667 หมายถึง ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 3.6668 - 5.0000 หมายถึง ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก
3. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อทราบการกระจายของข้อมูลเป็นรายข้อ
4. หาค่าที่ (t-test) ในการทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามตัวแปรประสพการณ์กันตามแหล่ง

5. หาค่าเอฟ (F-test) ในการทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน

6. สำหรับข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (open-ended question) นั้น จะนำมาจัดลำดับความถี่เพื่อใช้ประกอบในการอภิปรายผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (statistical package for the social sciences / personal computer-plus) สำหรับสถิติต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (mean)
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
4. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient)
5. ค่า t-test (t-distribution)
6. ค่า F-test (F-distribution)

เมื่อพบว่าความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติใช้ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยสถิติ นอนเพารา เมตริก คือ Newman-Keuls

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช บทนี้จะกล่าวถึง สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample)
- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (mean)
- SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
- SS แทน ค่าผลบวกของผลคูณกำลังสอง (sum of square)
- df แทน ชั้นความเป็นอิสระ (degree of freedom)
- MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลคูณกำลังสอง (mean of square)
- F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน (F-distribution)
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน (t-distribution)
- P แทน ความน่าจะเป็น (probability)
- * แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- *** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างของปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏตาม

ตาราง 2

ตาราง 2 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม	ส่งไป	ได้รับ	ร้อยละ	ฉบับสมบูรณ์	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา					
ผู้บริหารโรงเรียน	52	49	94.23	49	100
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน	51	49	96.08	49	100
รวม	103	98	95.15	98	100

จากตาราง 2 แสดงว่า จำนวนแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ส่งไป 52 ฉบับ ได้รับคืน 49 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.23 ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 49 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และจำนวนแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ส่งไปจำนวน 51 ฉบับ ได้รับคืน 49 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.08 ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 49 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด
นครศรีธรรมราช ปรากฏตามตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปฏิบัติงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

องค์ประกอบของการปฏิบัติงานความสัมพันธ์			
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา			
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง			
โรงเรียนกับชุมชน	2.7974	.7581	ปานกลาง
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	3.1612	.9149	ปานกลาง
3. การให้บริการชุมชน	3.0714	.8118	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	2.8939	.7965	ปานกลาง
5. การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน	3.0034	.8077	ปานกลาง
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง			
โรงเรียนกับชุมชน	2.9429	.7220	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.9784	.6640	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่า ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทั้งในภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช แยกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
เล็ก	2.7821	.5383	ปานกลาง
กลาง	2.8892	.6510	ปานกลาง
ใหญ่	3.3961	.6806	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.9784	.6640	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่า ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน และโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช แยกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง

ประสบการณ์ในตำแหน่ง	$\bar{X}$	SD	ระดับปัญหา
ต่ำกว่า 10 ปี	2.8416	.5543	ปานกลาง
ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	3.0945	.7298	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.9784	.6640	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน และโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างของปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง ปรากฏตามตาราง 6 - 17

ตาราง 6 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	5.7547	2.8774	7.3849	.0010***
ภายในกลุ่ม	95	37.0145	.3896		
รวม	97	42.7692			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 6 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Newman-Keuls ดังตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาม
ตัวแปรขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม

ขนาดของโรงเรียน		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	2.7821	2.8892	3.3961
ขนาดเล็ก	2.7821	-	0.1071	0.6140*
ขนาดกลาง	2.8892	-	-	0.5069*
ขนาดใหญ่	3.3961	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดกลางกับขนาดใหญ่และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของ
ระดับปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง

ตาราง 8 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาม
ตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	3.4102	1.7051	3.0947	.0499*
ภายในกลุ่ม	95	52.3418	.5510		
รวม	97	55.7520			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่
โดยวิธีการของ Newman-Keuls ดังตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาม
ตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน

ขนาดของโรงเรียน		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	2.6295	2.7449	3.1131
ขนาดเล็ก	2.6295	-	0.1154	0.4836*
ขนาดกลาง	2.7449	-	-	0.3682
ขนาดใหญ่	3.1131	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน แตกต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของ
ระดับปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง

ตาราง 10 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตาม
ตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	19.9916	9.9958	15.5161	.0000***
ภายในกลุ่ม	95	61.2010	.6442		
รวม	97	81.1927			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดย
วิธีการของ Newman-Keuls ดังตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาม
ตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	2.7875	3.0024	3.9375
ขนาดเล็ก	2.7875	-	0.2149	0.1500*
ขนาดกลาง	3.0024	-	-	0.9351*
ขนาดใหญ่	3.9375	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
แตกต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และขนาดกลางกับ
ขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยม
ศึกษาขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
และขนาดกลาง

ตาราง 12 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาม
ตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้านการให้บริการชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	5.6976	2.8488	4.6476	.0119*
ภายในกลุ่ม	95	58.2310	.6130		
รวม	97	63.9286			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการให้บริการชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Newman-Keuls ดัง
ตาราง 13

ตาราง 13 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาม
ตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้านการให้บริการชุมชน

ขนาดของโรงเรียน		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	2.9152	2.9490	3.4940
ขนาดเล็ก	2.9152	-	0.0338	0.5788*
ขนาดกลาง	2.9490	-	-	0.5450*
ขนาดใหญ่	3.4940	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการให้บริการชุมชน แตกต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของระดับ
ปัญหาต่ำกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง

ตาราง 14 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาม
ตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	3.4182	1.7091	2.7937	.0662
ภายในกลุ่ม	95	58.1181	.6118		
รวม	97	61.5363			

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาม
ตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	10.9526	5.4763	9.9428	.0001***
ภายในกลุ่ม	95	52.3241	.5508		
รวม	97	63.2766			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 15 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่* โดยวิธีการของ Newman-
Keuls ดังตาราง 16

ตาราง 16 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาม
ตัวแปรขนาดของโรงเรียน ในด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน

ขนาดของโรงเรียน		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	2.8056	2.8229	3.5903
ขนาดเล็ก	2.8056	-	0.0173	0.7847*
ขนาดกลาง	2.8229	-	-	0.7674*
ขนาดใหญ่	3.5903	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน แตกต่างกัน โดยเฉพาะ
โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย
ของระดับปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง

ตาราง 17 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามตัวแปร
ขนาดของโรงเรียน ในด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P>F
ระหว่างกลุ่ม	2	.6552	.3276	.6237	.5382
ภายในกลุ่ม	95	49.9048	.5253		
รวม	97	50.5600			

จากตาราง 17 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาม
ตัวแปรประสพการณ์ในด้านต่าง

องค์ประกอบของการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา	ประสบการณ์ในด้านต่าง		ประสบการณ์ด้านตำแหน่งตั้งแต่		t
	ต่ำกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป		
	N = 45		N = 53		
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	2.6794	.6455	2.8976	.8351	1.43
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	2.9200	.6741	3.3660	1.0411	2.55*
3. การให้บริการชุมชน	3.0159	.8381	3.1186	.7938	.62
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	2.7600	.7904	3.0075	.7913	1.54
5. การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน	2.8519	.6602	3.1321	.9007	1.77
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	2.8222	.6609	3.0453	.7612	1.53
เฉลี่ย	2.8416	.5543	3.0945	.7298	1.90

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป มีปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่ำกว่า 10 ปี ส่วนด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏตามตาราง 19

ตาราง 19 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

องค์ประกอบของการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	ความถี่
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	
1.1 การจัดทำแผนเสนอความต้องการของชุมชน	31
1.2 การวิเคราะห์งานชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา	21
1.3 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ของชุมชน	20
1.4 การมีการวางแผนร่วมกับ อบต./ในท้องถิ่น	13
1.5 การให้บุคลากรในโรงเรียนได้ประชุมร่วมกับคณะกรรมการ งานหมู่บ้านอย่างต่อ เนื่อง	12
1.6 การมีคณะกรรมการการศึกษาและร่วมวางแผนปฏิบัติงานกับบุคลากร ของโรงเรียน	8
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	
2.1 โรงเรียนควรจัดทำป้ายเอกสารเผยแพร่ต่อเนื่อง	32
2.2 การจัดทำทะเบียนผลงานดีเด่นของนักเรียนและบุคลากรในด้าน ต่าง ๆ	29
2.3 ควรกระจายเสียงตามสายทั้งในโรงเรียนและชุมชน	16

ตาราง 19 (ต่อ)

องค์ประกอบของการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	ความถี่
2.4 ควรให้ชุมชนมีความรู้สึกร่วมมีส่วนร่วมในการสร้างเกียรติประวัติ ของโรงเรียน	15
2.5 ควรให้นักเรียนเป็นสื่อในการนำเสนอผลงานของโรงเรียน	12
2.6 ควรจัดทำป้ายประกาศเกียรติคุณ	11
3. การให้บริการชุมชน	
3.1 ควรวางระเบียบการให้บริการที่ชัดเจน	24
3.2 ควรประชาสัมพันธ์บริการด้านต่าง ๆ ที่จะให้แก่ชุมชนให้ชุมชน ได้ทราบอย่างทั่วถึง	18
3.3 จัดทำทะเบียนการให้บริการแก่ชุมชน	12
3.4 ควรร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ สร้างจิตสำนึกและห่วงใยชุมชนร่วมกัน	6
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	
4.1 ควรนำข้อมูลที่ผ่านมาใช้ในการร่วมพัฒนาชุมชน	19
4.2 ควรจัดบุคลากรเข้าร่วมประชุมกับ อบต. หรือหน่วยงานอื่น เพื่อร่วมพัฒนา	17
4.3 ประสานกับผู้นำท้องถิ่นเพื่อร่วมพัฒนาชุมชน	16
4.4 ควรจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมอาสาพัฒนา	13

ตาราง 19 (ต่อ)

องค์ประกอบของการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	ความถี่
5. การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน	
5.1 ควรตั้งภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ามาเผยแพร่แก่เยาวชนให้มากขึ้น	27
5.2 ขอความร่วมมือสมาคมผู้ปกครองหรือชมรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน การพัฒนาโรงเรียน	19
5.3 ควรแจ้งความจำเป็นและความต้องการของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ	18
5.4 ควรจัดทำทะเบียนและประกาศเกียรติคุณผู้สนับสนุนโรงเรียน ให้ชุมชนทราบ	16
5.5 ควรเชิญผู้นำชุมชนมารับทราบปัญหาของโรงเรียนเพื่อขอความ ร่วมมือสนับสนุนโรงเรียน	9
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	
6.1 ควรรายงานผลการประเมินให้บุคลากรและผู้บริหารทราบ	25
6.2 ควรมีการรวมการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	18
6.3 เปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นเรื่องของโรงเรียนและชุมชน	16
6.4 ควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และนำผลไปใช้จนโอกาสต่อไป	14

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษานโยบายการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช บทนี้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป ตามรายละเอียดดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อทราบระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ด้านหนึ่ง อีกทั้งเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 103 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ด้านหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในห้วงข้อประกอบ คือ การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทชั้นนี้และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง และนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่น .9694 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่สูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวและหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ถึงผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 103 ชุด ได้รับคืน 98 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.15 มีความสมบูรณ์ 98 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติจากเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยจัดลำดับความถี่แยกตามองค์ประกอบที่ศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 หาค่าร้อยละ เพื่อทราบอัตราส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ

ตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยจำแนกตามองค์ประกอบของการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งหกองค์ประกอบ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบตัวแปรตามสมมติฐาน ด้วยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรที่มี 2 ค่า และค่าเอฟ (F-test) สำหรับตัวแปรที่มี 3 ค่า

ตอนที่ 4 จัดลำดับความถี่ของข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ทั้งในภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

2. โดยภาพรวมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดย ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า ในด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการให้บริการชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการให้บริการชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน และด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งทุกรายองค์ประกอบผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน

3. โดยภาพรวมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปได้ดังนี้

4.1 การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ของชุมชน มีการวิเคราะห์งานชุมชนที่ผ่านมา มีการวางแผน

ร่วมกับ อบต. เพื่อจัดทำแผนสนองความต้องการของชุมชน โดยมีคณะกรรมการศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนเข้าร่วมประชุมวางแผน

4.2 การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน โรงเรียนควรจัดทำให้มีเอกสารเผยแพร่ มีการกระจายเสียงตามสายอย่างต่อเนื่อง หรืออาจทำกระดานเขียนใบเสนอผลงาน และควรจัดทำทะเบียนหรือป้ายประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่น ทำให้ชุมชนรู้สึกมีส่วนร่วมในการสร้างเกียรติประวัติของโรงเรียน

4.3 การให้บริการชุมชน การประชาสัมพันธ์การบริการต่าง ๆ ที่จะให้แก่ชุมชน มีการวางแผนการให้บริการ และจัดทำทะเบียนการให้บริการ พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกทวงแทนชุมชนร่วมกัน

4.4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีการนำข้อมูลที่ได้มาเพื่อพัฒนาชุมชน และจัดบุคลากรเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต่าง ๆ หรือประสานกับผู้นำท้องถิ่นเพื่อร่วมพัฒนาชุมชน โดยอาจจัดตั้งชมรมอาสาพัฒนา

4.5 การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน โรงเรียนควรตั้งภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ามาใช้ประโยชน์ ควรแจ้งความจำเป็นหรือความต้องการให้ชุมชน ผู้นำชุมชนหรือสมาคมผู้ปกครองทราบ พร้อมทั้งประกาศเกียรติคุณผู้สนับสนุนโรงเรียนให้ชุมชนทราบ

4.6 การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรมีคณะกรรมการประเมินผลงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และมีการรายงานผลการประเมิน พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ นำผลไปใช้ในโอกาสต่อไป พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นเรื่องของโรงเรียนกับชุมชน

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาพบว่า โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พันธดา จุฬเสวก (2528 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางในการบริการชุมชน พบว่า การใช้วิธีโรงเรียนสู่ชุมชนและชุมชนสู่โรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสิทธิ์ นัญญัติ (2534 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงไม่ค่อยสนับสนุนในเรื่องการจัดทำแผนเสนอความต้องการของชุมชน ทำให้โรงเรียนไม่สามารถสนองความต้องการของชุมชนได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชน จึงน่าจะช่วยลดระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จากการวิจัยนี้ได้ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนจัดทำตามข้อเสนอแนะของผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามที่ว่า โรงเรียนควรจัดทำแผนเสนอความต้องการของชุมชน แล้วนำมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน เพื่อให้งานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีแผนที่ชัดเจน จำต่อการปฏิบัติ และการติดตามผล ดังที่ เสรี ลาขโรจน์ (2531 : 200) ได้ให้ความเห็นว่า แผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนเป็นข้อเสียของการวางแผนบริหารโรงเรียน เพราะเป็นการวางแผนที่เป็นรายละเอียด จึงงาน โครงการใดจะปฏิบัติได้แค่ไหนนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการณ์ตกลงในแผนปฏิบัติงานประจำปี และ ขาดูชัย อัจฉริยาจารย์ (2527 : 50 - 51) เห็นว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านการวางแผนถือเป็นงานชิ้นแรกของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนแต่ละปี

หรือน่าจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนไม่ได้จัดทำมีเอกสารเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง จึงขาดการทำความเข้าใจที่ดีกับชุมชน รวมถึงการเสนอข่าวสารเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ กับชุมชนในด้านต่าง ๆ จึงน่าจะช่วยลดระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาได้ ถ้าผู้บริหาร โรงเรียนจัดทำไปตามข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ที่ตอบแบบสอบถามว่า โรงเรียนควรจัดทำมีเอกสารเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง เพื่อ เป็นการสื่อสารประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น ดังที่ ชีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ (2526 : 256) ชี้ให้เห็นว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นหัวใจของการบริหารงาน เพราะการประชาสัมพันธ์ช่วยลดความขัดแย้ง สามารถจูงใจให้สมาชิกให้การสนับสนุนกิจการของผู้บริหารได้อย่างมั่นคง

หรือน่าจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนไม่ได้ตั้งภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ามาเผยแพร่แก่เยาวชนให้มากขึ้น ทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนน้อยลง จึงน่าจะช่วยลดระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ให้มีน้อยลงกว่าที่พบจากการวิจัยนี้ได้ ถ้าผู้บริหารโรงเรียน จัดทำไปตามข้อเสนอแนะของผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามว่า ควรตั้งภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ามาเผยแพร่แก่เยาวชนให้มากขึ้น ดังที่ วิญญู สาร (2517 : 414) ให้ความเห็นว่า การ ระดมทรัพยากรต่าง ๆ ตลอดจนภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ให้เพียงพอ จะช่วยให้การจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตามตัวแปร ขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด นครราชสีมา ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อ เปรียบเทียบรายคู่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางกับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มากกว่าค่าเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการให้บริการชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ทั้งขนาดของโรงเรียน และค่าเฉลี่ยปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็ปรากฏผลเช่นเดียวกันภาพรวม ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการประเมินผลงาน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีปัญหาการปฏิบัติงานดังกล่าวไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จริญญา บุรีภักดิ์ (2537 : 112 - 121) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน พบว่า การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน ปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมักเป็นโรงเรียนระดับตำบลและอยู่นอกเขตสุขาภิบาล หรือนอกเขตเทศบาล ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนระดับอำเภอหรือระดับจังหวัด ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาล หรือเขตเทศบาล ส่วนโรงเรียนขนาดกลางบางส่วนอยู่นอกเขตสุขาภิบาลหรือเขตเทศบาล และบางส่วนซึ่งเป็นส่วนน้อยอยู่ในเขตสุขาภิบาลหรือเทศบาล ซึ่งโดยปกติชุมชนที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลหรือเทศบาล มักเป็นสังคมเมือง ครอบครัวยุคใหม่แบบครอบครัวเดี่ยว คือ ประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก ต้องขึ้นอยู่กับฐานครอบครัว ขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้สังคมเมืองเป็นสังคมที่อยู่แบบตัวใครตัวมัน ดังที่ สุภัตรา สุภาพ (2534 : 171) ได้ให้ความเห็นว่า การอพยพแรงงานเข้ามาสู่สังคมเมือง หรือสังคมอุตสาหกรรม การประกอบอาชีพในลักษณะเช่นนี้ ขาดการเอาใจใส่ต่อครอบครัว ทำให้สถาบันครอบครัว

อ่อนแอลง แต่ละครอบครัวจึงมุ่งจะเอาตัวรอดมากกว่าพึ่งพาอาศัยกัน ส่วนชุมชนที่อยู่นอกเขต
 สุขาภิบาลหรือเทศบาล มักเป็นชุมชนชนบท หรือชุมชนเกษตรกร ครอบครัวอยู่ร่วมกันเป็น
 ครอบครัวขยาย ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และญาติพี่น้อง ชุมชนเกษตรกรรมจะหล่อหลอม
 ให้สมาชิกพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการดำรงชีพ เช่น การลงแขก การออกปากขอแรง
 ร่วมกันทำงาน ทำให้ชุมชนชนบทเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนมัธยมศึกษา
 ขนาดเล็กซึ่งอยู่ในชุมชนชนบทจึงมีความใกล้ชิดกับชุมชน การให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ
 จึงเป็นไปด้วยดี ดังที่ เพ็ญแข ประจักษ์จันทน์ และ อ้อมเดือน สดมณี (2529 : 142) ได้
 กล่าวถึงค่านิยมทางระเบียบประเพณี โดยเฉพาะสังคมเกษตรกรรม หรือสังคมชนบท ซึ่งยัง
 รักษาระเบียบประเพณีไว้ได้มาก ทำให้แต่ละครอบครัวมีความใกล้ชิดกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่อยู่ในสังคมเมือง ซึ่งอยู่แบบตัวใครตัวมัน มากกว่าสังคม
 ชนบท เป็นเหตุให้ความสัมพันธ์อยู่ห่างเหินออกไป การให้ความร่วมมือจึงเป็นไปด้วยความ
 ล้าช้า ส่วนโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่ก็ยังคงอยู่ในชนบท แต่บางส่วนก็อยู่ในเขตสังคมเมือง
 ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดของ
 โรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวม
 จึงแตกต่างกัน ดังที่ สิริรัตน์ สุทธิธรา (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริการชุมชนของ
 โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏว่า ความต้องการของชุมชนในเขตเมืองกับ
 ความต้องการของชุมชนในเขตชนบท มีความแตกต่างกัน และยังพบอีกว่า ปัญหาที่มีมากที่สุด
 ในการดำเนินงานบริการชุมชน คือ ปัญหางบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์

เมื่อพิจารณารายการข้อบกพร่อง พบว่า ผลการวิจัยปรากฏดังที่กล่าวมา คือในด้าน
 การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติ
 ประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน ผู้บริหารที่มี
 ขนาดของโรงเรียนต่างก็มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต่าง
 กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มิได้มีปัญหาการปฏิบัติ
 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากกว่าค่าเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดกลางและ
 ขนาดเล็ก

การที่ผลวิจัยปรากฏเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาได้รับการจัดสรรทรัพยากรการบริหารจากกรมสามัญศึกษาตามสัดส่วนของขนาดโรงเรียน จึงทำให้โรงเรียนขนาดต่างกัน มีความพร้อมในทรัพยากรการบริหารไม่เท่ากัน โรงเรียนขนาดใหญ่จะได้เปรียบด้านทรัพยากร แต่การมีทรัพยากรมาก ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีการวางแผนปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ และการนิเทศ ติดตามงานมากขึ้นในทุกด้าน ค่าปรารภของ ฯพณฯ สุขวิช รังสิตพล (กรมสามัญศึกษา, 2539 : 10 - 11) ได้กล่าวถึงปัญหาด้านงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ และการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งจัดสรรไปตามสัดส่วนขนาดของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่จึงมีความรู้สึกเป็นภาระและมีความรับผิดชอบมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ประกอบกันมีความรู้สึกว่ามีทรัพยากรเพียงพอ ไม่จำเป็นต้องอาศัยชุมชน รวมถึงสภาพชุมชนที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนก็ยุ่งยากแก่การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากเป็นสังคมเมือง ค่าครองชีพสูง บุคลากรของโรงเรียนจำต้องหารายได้เพิ่มเติม เนื่องจากโอกาสอานวยโดยประกอบอาชีพอื่นบ้าง สอนพิเศษบ้าง ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กเสียเปรียบด้านปัจจัยการบริหาร แต่ได้เปรียบด้านสภาพที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในชุมชนชนบท มีความใกล้ชิดกับชุมชน โดยเฉพาะบุคลากรก็แทรกตัวอยู่ตามชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง ทำให้การสื่อสาร การทำความเข้าใจกับชุมชนทำได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 8) ที่ว่า ลักษณะสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันย่อมมีความรู้สึกและปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล ทบวงงานที่ต่างกัน จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนที่ทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ กาญจนานนท์ (2527 : บทสรุป) ที่ศึกษาพฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนะแตกต่างกัน

สำหรับองค์ประกอบที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นไปตามสมมุติฐาน และไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วันทณีย์

สวาสัตถ์ธรรม (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สันเทา บุญขวัญ (2535 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามทัศนะของครูอาจารย์ และประธานกรรมการศึกษา พบว่า ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน

การที่ผลการศึกษารากฐานเช่นนี้ น่าจะมีสาเหตุจาก ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาด ต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย นโยบายเดียวกัน และองค์ประกอบด้านที่กล่าวมานี้ ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเก็บข้อมูล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ก็ดำเนินการไปตามการขอความร่วมมือจากชุมชนเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยนี้ชี้แนะการบริหารว่า ตัวแปรด้านขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรที่กำหนดวิธีการบริหาร ให้ผู้บริหารจัดบริหารงานแตกต่างกัน คือ การบริหารพึงใช้วิธีที่หลากหลาย กับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยเฉพาะการมอบหมายงาน ที่เหมาะสมและตรงกับความสามารถ มีความรู้ ความสามารถ และมีเวลาพอให้รับผิดชอบงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างชัดเจน มีทีมงานที่มีประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญต่อชุมชนที่ดีเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องเข้าร่วมและช่วยในการพัฒนาชุมชนมากกว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับจากชุมชน และนอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางควรจะได้กระทำไปตามข้อเสนอแนะปลายเปิดในการลดระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี กับที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

ยกเว้นการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บัญญา พงศ์เพ็ชร (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วนิดา บุญนำ (2539 : 113) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษานโยบายการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์บริหารงานต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานภายใต้กฎ ระเบียบ นโยบาย และเกณฑ์มาตรฐานที่กรมสามัญศึกษาให้ไว้อย่างเดียวกัน ย่อมได้รับความรู้ ความเข้าใจในแนวปฏิบัติเดียวกัน โดยเฉพาะกรมสามัญศึกษาขึ้นนโยบายสรรหาผู้บริหารที่ผ่านมา โดยอาศัยประสบการณ์ที่เคยบริหารโรงเรียนได้ประสบผลสำเร็จ มากกว่าการสอบเข้าเพื่อสู่ตำแหน่งบริหาร (กรมสามัญศึกษา, 2535 : 32) จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาได้รับประสบการณ์ด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมาพอสมควร จึงมีทักษะด้านนี้ใกล้เคียงกัน

ผลการวิจัยนี้ชี้แนะผู้บริหารว่า ตัวแปรประสบการณ์ในตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีได้เป็นตัวแปรที่กำหนดค่าให้ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน จึงน่าจะเป็นประโยชน์กว่า ถ้าผู้บริหารระดับจังหวัดหรือระดับกรมมาใช้วิธีจัดทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งที่มีประสบการณ์น้อยและมีประสบการณ์ในการบริหารมากได้เข้าใจสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ เป็นต้นว่า กำหนดมาตรฐานงานการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนรวมทั้งการกระจายอำนาจเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยได้ได้รับความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ เช่นเดียวกับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์มาก จึงทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์การและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับผู้บริหารที่มี

ประสบการณ์น้อยนั้นยังมีพลังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความหวัง มุ่งมั่นทำงานไปข้างหน้า มีความจำเป็นที่ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสำคัญและให้การส่งเสริมผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยให้เหมือน ๆ กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ ควรพิจารณาหาวิธีจัดทำแผนสนองความต้องการของชุมชน เหมาะสมกับสภาพสังคม และความต้องการของชุมชน เพื่อลดปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนขนาดใหญ่ให้ลดลง
2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ ควรจัดทำมีเอกสารเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสื่อสารประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนขนาดใหญ่ให้ลดลง
3. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ ควรตั้งภูมิปัญญารชาวบ้านเข้ามาเผยแพร่แก่เยาวชนให้มากขึ้น ช่วยทำให้ชุมชนสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น เพื่อจะช่วยลดปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนขนาดใหญ่ให้ลดลง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยานิพนธ์ตัวแปรสภาพภูมิศาสตร์ ที่ตั้งของโรงเรียน และจำนวนผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
2. ควรศึกษา ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคใต้ของประเทศไทย

บรรณานุกรม

การประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ :

กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2538.

_____. กรุงเทพฯ : กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2538.

_____. กรุงเทพฯ : กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2539.

กิตติโชค ห้อยยี่งู. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท :

การศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนต้นโกลาสวิทยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

กิติมา ปรีดีติลล. การบริหารและการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2532.

_____. ทฤษฎีบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ธนะการพิมพ์, 2529.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530.

_____. โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2529.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535.

กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรุ๊ป, 2535.

_____. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พุทธศักราช 2540 - 2544).

กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2540.

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิชาเอกการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 5. การบริหารโรงเรียน. สงขลา :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529. อัดสำเนา.

จรัญ บุรีภักดี. การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา, 2537. ถ่ายเอกสาร.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนวงษ์ และคนอื่น ๆ. "การจัดการภายในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียน

มัธยมศึกษา," การศึกษาแห่งชาติ. 24(6) : 51 - 54 ; สิงหาคม - กันยายน

2533.

ชาญชัย อาจันสมาจาร. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

ณรงค์ กาญจนานนท์. พฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 12. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
ถวัลย์ บุญแสน. งานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
ทวี ทิมชา. โรงเรียนชุมชน. บัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ บัตตานี, 2529.
ธีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์. การบริหารกิจการนักเรียน. สงขลา : ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2526.

ธีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์ และคนอื่น ๆ. การบริหารและการนิเทศการศึกษา. สงขลา :
เหมการพิมพ์, 2530.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท บพิตรการพิมพ์
จำกัด, 2534.

_____. บนเส้นทางสู่การบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : เอราวิธการพิมพ์, 2529.

ปนัดดา จุลเสวก. บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางในการบริการชุมชนตาม
ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528. อัดสำเนา.

ประทุม รอดประเสริฐ. นโยบายและการวางแผน หลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2528.

ประดิษฐ์ ระสิตานนท์. การศึกษากระบวนการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2528. อัดสำเนา

ประมวล เสนาฤทธิ์. "การวางแผนการศึกษา," ใน การวางแผนและการจัดการทางการ
ศึกษา. หน้า 6 - 7. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ, 2527.

- ประสิทธิ์ บัณฑิต. บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7. ปรินธิพานนท์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และคนอื่น ๆ. เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยที่ 5 - 8. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2528.
- ปรีชา เศรษฐีธร. การศึกษากับพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2527.
- ปัญญา พงศ์เพ็ชร. การศึกษากับปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปรินธิพานนท์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2540. ถ่ายเอกสาร.
- ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท 1. คณะ. "แนวดำเนินการสำหรับโรงเรียน มพช.,." ใน แนวดำเนินการโรงเรียนเพื่อพัฒนาชนบท (มพช.). หน้า 21 - 23. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา, 2526. อัดสำเนา.
- ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย. สมาคม. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 นโยบายรัฐบาล ฯพณฯ นายชวน หลีกภัย ด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ : กนิษฐการพิมพ์, 2535.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. "การจัดกรศึกษาในอนาคต," การศึกษาแห่งชาติ. 23(3) : 17 - 23 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2532.
- เพ็ญนง ประจวบจิติก และ อ้อมเดือน สดมนิ. ค่านิยมของชาวไทย : ค่านิยมทางวัตถุกับค่านิยมทางระเบียบประเพณี. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- เพ็ญศักดิ์ เรือนจำน. งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัดสำเนา.
- วิญญู สาธร. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศ.ส.การพิมพ์, 2523.
- _____. การบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

- ภิญโญ สาธร. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัดเทพศิรินทร์, 2526.
- เมธี บิลันธนาพันธ์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2525.
- ยนต์ ชุ่มจิต. สังคมจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.
- รุ่งทิวา จักรกร. การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรือง, 2526.
- วนิดา บุญนา. การศึกษาปัญหาการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.
 ปริณุกนิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา, 2539.
 ถ้ายเอกสาร.
- วรรณิ เหล่าสุนทร. การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน. สงขลา : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
 คณะวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยสงขลา, 2525.
- วันทนี สวัสดิ์ธรรม. การศึกษาปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา. ปริณุกนิพนธ์ กศ.ม. สงขลา ;
 มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2540. ถ้ายเอกสาร.
- วิฑูรย์ ภูริบุญวานิช. "ผู้บริหาร." เยาวชน. 15(4) : 32 - 33 ; กรกฎาคม -
 กันยายน 2538.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. การวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต,
 2532.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศิริชัยการพิมพ์, 2523.
- สมคิด จุมทอง. ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- สมบุญ วรรณภาพ. หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2521.
- สมศักดิ์ ศรีมาโนชน. การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.
- สมาน ลิมป์เสด็จกุล. สมรรถภาพในการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. ปริณุกนิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2523. อัดสำเนา.

- สมานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. "แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและบริหารการศึกษา," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 3 - 40. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2524.
- สวาท แสงมณี. การศึกษาปัญหาการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี. ปริญญาโท กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2532. ถ่ายเอกสาร.
- สามัญศึกษา, กรม. การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2535. (เอกสารประกอบความรู้ หมวดที่ 2 การอบรมเตรียมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา).
- _____. การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : สมาคมผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2540.
- _____. การวางแผนระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, 2533.
- _____. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2532. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2532.
- _____. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.
- _____. คู่มือโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน. สงขลา : หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 3, 2535.
- _____. แนวดำเนินงานโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา, 2526.
- _____. แนวทางการดำเนินปฏิรูปการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2539 - 2540 ตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544). กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, 2539.
- _____. แนวทางการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : กองการมัธยม กรมสามัญศึกษา, 2540.
- _____. แนวปฏิบัติสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชน (มพช.). กรุงเทพฯ : โครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา, 2531.

สามัญศึกษา, กรม. ประมวลความรู้และเทคนิคการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วย
ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2532. อัดสำเนา.

_____. รายงานผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน ปีการศึกษา 2527. กรุงเทพฯ :
ชุดีมาการพิมพ์, 2528.

_____. รายงานผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน ปีการศึกษา 2530. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2531.

_____. ลักษณะโรงเรียนที่ดี. กรุงเทพฯ : กองพัสดุและอุปกรณ์การศึกษา กรม
สามัญศึกษา, 2535.

_____. เอกสารการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท.
กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา, 2531. อัดสำเนา.

_____. เอกสารการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ :
สำนักงานโครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา, 2535.

_____. เอกสารอบรมสัมมนาผู้บริหาร ม.พ.ช.. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการ
พิเศษ กรมสามัญศึกษา, 2529.

สามัญศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. สำนักงาน. ผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน
มัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2539. นครศรีธรรมราช :
สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2540. อัดสำเนา.

สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. การวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
และครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

ลิ้นเทา บุญขวัญ. การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินิพนธ์ กศ.ม. สงขลา :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2535. ถ่ายเอกสาร.

สิริรัตน์ สุทธิดารา. การศึกษาการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดตรัง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สงขลา, 2529. อัดสำเนา.

- สิริ เทสประสิทธิ์. "บทบาทของผู้บริหารการศึกษาในฐานะผู้ให้บริการแก่ชุมชน," ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 8 - 15, หน้า 54 - 60.
 กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- สีมา สีมานนท์. "การประเมินผลการปฏิบัติงาน," วารสารข้าราชการ. 24(3) :
 56 - 61 ; มีนาคม 2522.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน
เล่มที่ 1 หน่วยที่ 1 - 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
 2528.
- สุพล วังสินธุ์. "โรงเรียนเพื่อชีวิตและสังคม." สารพัฒนาหลักสูตร. 15(123) : 64 -
 65 : ตุลาคม - ธันวาคม 2539.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย : คำนิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.
 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- สุพิชญา ชีระกุล และคนอื่น ๆ. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์วิทยากร, 2524.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. "การศึกษา : ทำไมคุณภาพ," ข้าราชการครู. 16(1) : 13 :
 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2538.
- เสรี ลาขเรจณ์. บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 อักษรสมัย, 2531.
- หวน พันธุ์พันธ์. การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเคียนสตรี, 2528.
 _____, โรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2528. อัดสำเนา.
- อนันต์ เกตุวงศ์. หลักและเทคนิคการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
- อานวย ไมยฤทธิ์. การศึกษานโยบายการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา. ปรินต์มานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2532. ถ่ายเอกสาร.

อุทัย ดุลยเกษม. "การปฏิรูปการศึกษา," ข้าราชการครู. 16(5) : 2 - 3 ; มิถุนายน - กรกฎาคม 2539.

อุทัย บุญประเสริฐ. "สอนเด็กให้วางแผนเป็น," จันทร์เกษม. 51 ; พฤศจิกายน - ธันวาคม 2524.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ; อนงค์ศิลป์การพิมพ์. 2527.

Akinsanya, Adeyemi A. "Teachers Participation in Educational Planning in Lagos, Nigeria," Dissertation Abstracts International. 34 : 6282 - A ; April 1973.

Becerra, Gloria V. "Role Perception of Administrators and Community Representatives. in Participatory Decision Making," Dissertation Abstracts International. 34(11) : 6026 ; 1974.

Best, John W. Research in Education. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1977.

Evero, Dennis and Atasuha M. "A Study of Teacher Principal Problems International in Rural Elementary Schools of the Heart of Georgia Co-operative Education Service Agency," Dissertation Abstracts International. 45(02) : 360 - A ; 1984.

Hakanen, Lauri J. "An Investigation of School Community Relations in Vermillion South Dakota. Districts," Dissertation Abstracts International. 35 : 6004 - A ; March, 1975

King, Sherry P. "The School as a Community : The Importance of School Environment," Dissertation Abstracts International. 45(06) : 1593 - A ; 1984.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. Determining Sample Size for Research Activities," Journal of Educational and Psychological Measurement. 30 : 609 ; 1970.

ภาควิชา ก.

หนังสือขอความอนุเคราะห์

(สำเนา)

ที่ ทม 2301(บพ)/021

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

20 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายอุเทน จิตต์सारวย เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการ
ควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ดังนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวิทย์ ประทุมทรัพย์นี้ ประธานกรรมการ

อาจารย์อนันต์ ประสาสน์กุล กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามเพื่อการ
วิจัยแก่ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหาร สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตผู้นี้ด้วย ขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาคม วัชโรสง

(นายอาคม วัชโรสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร (074) 311885-7 ต่อ 334

(สำเนา)

ที่ ทม 2301(บท)/022

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

20 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน คุณสงฆ์ ชุกกลิ่น

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายอุเทน จิตต์สรวาย เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการ
ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์ ประธานกรรมการ

อาจารย์อนันต์ ประศาสน์กุล กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือในการตรวจสอบความถูกต้อง
เหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตผู้นี้ด้วย ขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาคม วัตรโสง

(นายอาคม วัตรโสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร (074) 311885-7 ต่อ 334

(สำเนา)

ที่ ทม 2301(บท)/023

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

20 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ที่

เรียน คุณปิยะ ชนะศักดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายอุเทน จิตต์สำรวย เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการ
ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์ ประธานกรรมการ

อาจารย์อนันต์ ประศาสน์กุล กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ที่ คือ ขอความร่วมมือในการตรวจสอบความถูกต้อง
เหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตผู้นี้ด้วย ขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาคม วัดโรสง

(นายอาคม วัดโรสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร (074) 311885-7 ต่อ 334

(สำเนา)

ที่ ทม 2301(บพ)/024

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยทักษิณ

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

20 มกราคม 2541

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ที่

เรียน คุณสุนทร มากฐ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายอุเทน จิตต์สารวย เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

นิสิตผู้นี้ต้องการมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีคณะกรรมการ
ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภูมิ ประทุมพรรัตน์ ประธานกรรมการ

อาจารย์อนันต์ ประศาสน์กุล กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือในการตรวจสอบความถูกต้อง
เหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตผู้นี้ด้วย ขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อาคม วัตรโสง

(นายอาคม วัตรโสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร (074) 311885-7 ต่อ 334

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษานโยบายการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย

อุเทน จิตต์सारวย

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์ ประธานกรรมการ

อาจารย์อนันต์ ประศาสน์กุล กรรมการ

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

เรื่อง

การศึกษابัญญัติการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับบัญญัติการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 เป็นแผนะนัการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

แบบสอบถามชุดนี้ ใช้สำหรับศึกษาบัญญัติการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์ท่านการตอบแบบสอบถามจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและทุกตอน ตามความคิดเห็นที่เป็นจริง และกรุณาส่งคืนภายใน 10 วัน นามของผู้อยู่วิจัย ทั้งนี้ผู้อยู่วิจัยจะรักษาข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามนี้ไว้เป็นความลับ และจะไม่มีผลใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่าน

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาตอบแบบสอบถาม

อุเทน จิตต์สรวาย

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ขนาดของโรงเรียนที่สังกัด
 - [] ขนาดเล็ก (นักเรียน 1 - 499 คน)
 - [] ขนาดกลาง (นักเรียน 500 - 1,499 คน)
 - [] ขนาดใหญ่ (นักเรียน 1,500 คนขึ้นไป)
2. ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - [] ต่ำกว่า 10 ปี
 - [] ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2

แบบสอบถามปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

แบบสอบถามตอนที่ 2 ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุณาอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตัวเลขของระดับปัญหา ตามสภาพ
ความรู้สึกรับรู้ของท่าน

- 1 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีปัญหาการ
ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีปัญหาการ
ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีปัญหาการ
ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีปัญหาการ
ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก
- 5 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีปัญหาการ
ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา	ระดับปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
0	การเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ไปสู่ชุมชน	...	...	/	...	...	
00	การให้บริการยืมอุปกรณ์กีฬาในกิจกรรมของ ชุมชน	...	...	...	/	...	

จากตัวอย่างข้อ 0 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็น การเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ไปสู่ชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และข้อ 00 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็น การให้บริการยืมอุปกรณ์กีฬาในกิจกรรมของชุมชน อยู่ในระดับมาก

ข้อ	การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา	ระดับปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก	
		ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
<u>การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน</u>							
1.	การสำรวจข้อมูลในชุมชน						
2.	การวิเคราะห์และการจัดระบบข้อมูล						
3.	การกำหนดผู้รับผิดชอบและทีมงานในการ วางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน						
4.	การจัดทำแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน						
5.	การดำเนินงานตามแผน						
6.	การติดตามผลการปฏิบัติงาน						
7.	การสรุปข้อมูลผลสัมฤทธิ์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ						

ข้อ	การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา	ระดับปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
	<u>การสร้างและ เผยแพร่ เกียรติประวัติของ โรงเรียน</u>						
8.	การกำหนดคุณธรรมลักษณะนิสัยที่จะให้ นักเรียนบรรลุถึง						
9.	การดำเนินงานเพื่อสร้าง เกียรติประวัติ ทางด้านวิชาการ						
10.	การดำเนินงานเพื่อสร้าง เกียรติประวัติ ทางด้านจริยธรรมและคุณธรรม						
11.	การดำเนินงานเพื่อสร้าง เกียรติประวัติ ทางด้านกีฬา						
12.	การประกาศ เกียรติคุณผลงานที่เด่นด้านต่าง ๆ						
13.	การเผยแพร่ข้อมูลและผลงานออกสู่ชุมชน						
14.	การรวบรวมผลงานด้านต่าง ๆ ไว้เป็น หลักฐาน						
15.	การส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนและบุคลากร ที่มีความสามารถ						
16.	การให้บริการหรือร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ของชุมชน						
17.	การจัดกิจกรรมแข่งขันทักษะด้านต่าง ๆ						

ข้อ	การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา	ระดับปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก	
		ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
<u>การให้บริการชุมชน</u>							
18.	การให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน						
19.	การให้บริการอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์						
20.	การให้บริการข่าวสารแก่ชุมชน						
21.	การให้ความรู้ทางวิชาการหรือเป็นวิทยากร แก่ชุมชน						
22.	การให้บริการด้านนันทนาการแก่ชุมชน						
23.	การให้คำแนะนำด้านสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน						
24.	การให้บุคลากรโดยเฉพาะนักเรียนไปช่วย ด้านอาชีพแก่ชุมชน						
<u>การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน</u>							
25.	การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน						
26.	การร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น						
27.	การเก็บรวบรวมหลักฐาน การมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชน						
28.	การปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนา ชุมชน						
29.	การติดต่อนักเรียนกลุ่มวิชาการงานไป ฝึกงานเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชน						

ข้อ	การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา	ระดับปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
<u>การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน</u>							
30.	การจัดตั้งสมาคม ชมรม เพื่อสนับสนุนโรงเรียน	...	...	...	...	...	...
31.	การให้ชุมชนได้สนับสนุนโรงเรียนด้านวิชาการ	...	...	...	...	...	...
32.	การให้ชุมชนได้สนับสนุนโรงเรียนด้านทรัพย์สิน	...	...	...	...	...	...
33.	การให้ชุมชนได้สนับสนุนโรงเรียนด้านบริการ ต่าง ๆ	...	...	...	...	...	...
34.	การเก็บรวบรวมผลงานที่ได้รับ ความสนับสนุน จากชุมชน	...	...	...	...	...	...
35.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมช่วยดูแลรักษาทรัพย์สิน ของโรงเรียน	...	...	...	...	...	...
<u>การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน</u>							
36.	มีการใช้เครื่องมือในการประเมินผล	...	...	...	...	...	...
37.	การจัดทำมีคณะกรรมการประเมินผล การ วิเคราะห์ผลการประเมินผลงานสร้างความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	...	...	...	...	...	...
38.	การวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานสร้างความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	...	...	...	...	...	...

ข้อ	การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา	ระดับปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
39.	การนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุง งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน						
40.	การรายงานผลการประเมินต่อผู้บังคับบัญชา และบุคลากรในโรงเรียน						

ตอนที่ 3

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

โปรดให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประเด็นการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติ ของโรงเรียน	
3. การให้บริการชุมชน	

ประเด็นการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	
5. การได้รับสนับสนุนจากชุมชน	
6. การประเมินผลงานสร้างความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ยรายข้อ ประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด
นครศรีธรรมราช

ข้อ	ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน SD
<u>การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง</u>			
<u>โรงเรียนกับชุมชน</u>			
1.	การสำรวจข้อมูลในชุมชน	2.6939	.7918
2.	การวิเคราะห์และการจัดระบบข้อมูล	2.6633	.7453
3.	การกำหนดผู้รับผิดชอบและทีมงานในการ วางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	2.8878	1.0343
4.	การจัดทำแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	2.7959	.9840
5.	การดำเนินงานตามแผน	2.8980	.9578
6.	การติดตามผลการปฏิบัติงาน	2.8367	.9382
7.	การสรุปข้อมูลผลสัมฤทธิ์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	2.8061	.9808

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน SD
	การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของ โรงเรียน		
8.	การกำหนดคุณธรรมลักษณะนิสัยที่จะให้นักเรียนบรรลุถึง	3.1633	1.0522
9.	การดำเนินงานเพื่อสร้างเกียรติประวัติทางด้านวิชาการ	3.2857	1.0153
10.	การดำเนินงานเพื่อสร้างเกียรติประวัติทางด้านจริยธรรมและคุณธรรม	3.1735	1.0938
11.	การดำเนินงานเพื่อสร้างเกียรติประวัติทางด้านกีฬา	3.2551	1.1425
12.	การประกาศเกียรติคุณผลงานดีเด่นด้านต่าง ๆ	3.1837	1.2213
13.	การเผยแพร่ข้อมูลและผลงานออกสู่ชุมชน	3.1224	.9767
14.	การรวบรวมผลงานด้านต่าง ๆ ไว้เป็นหลักฐาน	3.0612	1.1737
15.	การส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนและบุคลากร ที่มีความสามารถ	3.0306	1.2307
16.	การให้บริการหรือร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ ของชุมชน	3.1735	1.0357
17.	การจัดกิจกรรมแข่งขันทักษะด้านต่าง ๆ	3.1633	1.1278

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน SD
<u>การให้บริการชุมชน</u>			
18.	การให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน	3.1327	.8809
19.	การให้บริการอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์	3.1327	1.2153
20.	การให้บริการข่าวสารแก่ชุมชน	3.1429	.9948
21.	การให้ความรู้ทางวิชาการหรือเป็นวิทยากร แก่ชุมชน	3.1122	.9620
22.	การให้บริการด้านนันทนาการแก่ชุมชน	3.0306	.9995
23.	การให้คำแนะนำด้านสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน	3.0918	.9642
24.	การให้บริการโดยเฉพาะนักเรียนไปช่วย ด้านอาชีพแก่ชุมชน	2.8571	1.0649
<u>การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน</u>			
25.	การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน	2.9694	1.0400
26.	การร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น	2.9592	1.0544
27.	การเก็บรวบรวมหลักฐาน การมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชน	2.9286	1.0179
28.	การปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน	2.8571	.8615
29.	การติดต่อแนะนักเรียนกลุ่มวิชาการงานไป ฝึกงานเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยบ้านชุมชน	2.7551	.9423

ตาราง 20 (ต่อ)

	ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ข้อ	ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	$\bar{X}$	SD
	<u>การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน</u>		
30.	การจัดตั้งสมาคม ชมรม เพื่อสนับสนุนโรงเรียน	2.8776	1.1054
31.	การให้ชุมชนได้สนับสนุนโรงเรียนด้านวิชาการ	3.0000	.8967
32.	การให้ชุมชนได้สนับสนุนโรงเรียนด้านทรัพยากร	3.0714	.9974
33.	การให้ชุมชนได้สนับสนุนโรงเรียนด้านบริการ ต่าง ๆ	3.1327	1.0901
34.	การเก็บรวบรวมผลงานที่ได้รับความสนับสนุน จากชุมชน	2.9694	1.1348
35.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือรักษาทรัพย์สินสมบัติ ของโรงเรียน	2.9694	.9466
	<u>การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน</u>		
36.	มีการใช้เครื่องมือในการประเมินผล	2.9286	.8996
37.	การจัดให้มีคณะกรรมการประเมินผล การ วิเคราะห์ผลการประเมินผลงานสร้างความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	2.9490	.9565
38.	การวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานสร้างความ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	2.9694	.9019

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน		คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ข้อ	ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	$\bar{X}$	SD
39.	การนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุง งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน	2.9082	.8626
40.	การรายงานผลการประเมินต่อผู้บังคับบัญชา และบุคลากรในโรงเรียน	2.9592	.8239

การศึกษาค้นคว้าการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มิถุนายน 2541

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อทราบระดับปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าว ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์งานตำแหน่ง และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 40 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ค่าเอฟ (F-test) และค่าที (t-test) ในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการให้บริการชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีปัญหาการปฏิบัติงานดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนแล้วนำมาจัดทำแผนสนองความต้องการของชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ควรจัดให้มีเอกสารเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง เพื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และควรตั้งภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ามาเผยแพร่แก่เยาวชนให้มากขึ้น

**A STUDY OF PROBLEMS CONCERNING SCHOOL COMMUNITY RELATION
PERFORMANCE OF THE SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION
IN NAKORNSRITHAMMARAT PROVINCE**

AN ABSTRACT

BY

UTAN JITSUMRUAY

Presented in partial fulfillment for the requirement of the Master of
Education degree in Educational Administration
Thaksin University

1998

This research was aimed at studying problems concerning school community relation of the secondary school administrators under the Department of General Education in Nakorn Srithammarat Province, and comparing the performance problems of those secondary school administrators according to the following variables, school sizes; and position holding experiences. Another aim of the research was to gather suggestions for improving the performance.

The research sample included 103 secondary school administrators under the Department of General Education in Nakorn Srithammarat Province. The data collection instrument was a 40-item rating scale questionnaire. Statistics utilized for data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The t-test and the F-test were employed for hypothesis testing.

The results revealed that;

1. As a whole and for individual aspects, problems concerning school community relation of the secondary school administrators under the Department of General Education were at a moderate level.

2. As a whole, the secondary school administrators who differed in terms of school sizes indicated a statistically significant difference at the .001 level in their perceptions of the performance problems concerning school community relation. When individual aspects were considered, it was found that they indicated a statistically significant difference at the .05 level in their perceptions of the performance problems for the following aspects, school tone dissemination; and community support. However, they indicated no statistically significant difference in their perceptions of the performance problems for these aspects, participation in community development; and school community evaluation.

3. As a whole and for individual aspects, the secondary school administrators who differed in terms of position holding experiences indicated no statistically significant difference in their perceptions of the performance problems. However, they indicated a statistically significant difference at the .05 level in their perceptions of the performance problems for an aspect namely school tone dissemination.

Suggestions for improving the performance concerning school community relation identified were, basic community data should be studied before formulation of plans in order to make sure that they were in accordance with community needs; school printed materials

should be periodically distributed to a community; and community experts should be more utilized for student development.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายอุเทน จิตดีสารวย

เกิดวันที่ 5 เดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2499

สถานที่เกิด อำเภอยะหา จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 26 หมู่ที่ 1 ตำบลท่าประจักษ์ อำเภอยะหา
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนชะอวดวิทยาการ อำเภอยะหา
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนเบญจมราชูทิศ
จังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2524 สำเร็จปริญญาการศึกษามัธยมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สงขลา

พ.ศ. 2541 สำเร็จปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยทักษิณ